

ELŐFIZETÉS:

Egész évre .. 12 kor.
Fél évre .. 6 kor.
Negyed évre .. 3 kor.

*

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagjuk a laptulajdo-
nosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:

egy 1 hasábos petit sor 20 fill.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.

Nyilttér sora 50 fillér.

Bélyegdíj minden hirdetésnél
60 fillér.

A hirdetések BITTERMANN
NÁNDOR ÉS FIA könyv- és
könyvnyomdájában fogadtatnak
el.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 20 fill.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 20 fill.

Mayer Béla beszéde.

— A zomborvidéki r. k. néptanító-egyesület jubiláris ülésén. —

Volt közkutatási miniszterünk közül az, ki életének javát kulturális célok szolgálatában töltötte és tárcáját másfél évtizeden túl ritka buzgósággal viselte, nagyon nevezetes nyilatkozatot tett egy alkalommal az ő környezete előtt. Szó volt ugyanis arról, hogy egyház és hazamínő viszonyban állanak egymáshoz? A miniszter e kérdésre így felelt: „A hol — ugymond — kath. papot látok, ott a magyar állameszme legmegbízhatóbb képviselőjét látom benne.” És igaz volt.

Tán éppen olyan joggal lehetne állítani: hogy a hol kath. tanító van, ott az egyház az ő erkölcsnemesítő hivatásának derék munkatársát tiszteli benne.

Mindkét állítás csak azt akarja bizonyítani, hogy kath. főfogás szerint az egyház és haza érdekei ugyanazosak. A ki az egyiknek szolgál, a másiknak is használra válik. A ki az egyiknek árt a másiknak is romlására van.

Egyház és iskola a keresztény erkölcsök és erények ápolásában buzgólnak s midőn e cél valószínűsítésére vállvetve törekednek, akkor a haza valódi érdekeit is előmozdítják, mert hivatásukat és tanítványukat polgári erényekre: becsületességre, kötelesség-tudásra, igaz hazaszeretetre oktadják és nevelik.

Ez a mi hivatásunk, ez a mi kötelességünk, kik egyházi és világi tanítók vagyunk; — és ezt a hivatásunkat akarjuk mai ünnepségünk alkalmából különösen hangsúlyozni.

Ünnepet ülünk ma. Legyen szabad hozzátennem, hogy lélekemelő, szívnyemesítő, kötelességteljesítésre buzdító ünnepet akarunk ülni: midőn egyházunk 25 éves fennállásának emlékeztetésére és működésének méltánylására ma itt egybegyűltünk.

Mindenek előtt részéről is hálás köszönettel fogadom, hogy e célra a nemes város tanácskozásának diszkrétumát átengedni kegyeskedett; hálás köszönetet mondok azért is, hogy szerény ülésünket a tanügy előkelő és felelős szellemű barátjai oly nagy számban tisztelték meg, a melyhez hasonlólt évtizedekre terjedő gyűlésezem alkalmából eddig még sehol sem tapasztaltam. Hódolattal hajlok meg a m. t. vendégkoszoru érdeklődésének ily lekötelező megnyilvánulása előtt azon meggyőződésben: hogy oly nagyszámu megjelenése sem tekinthető egybenek, mint örömdetes biznyságul annak a meleg rokonszenvnek, melylyel a népoktatás és népnevelés ügye iránt viselkedik.

Büszkén vallom én e miatt is magamat e nemes város szülőföldének s nagyon örvelek azon, hogy a t. egyetemes választmány engem a mai ünnepségre különösen is meghívni sziveskedett: mert ezzel nekem alkalmat adott, hogy kedves szülőföldemen is megszólalhassak s résztvehessek ezen egyetemes jubiláris évfordulójának örömeiben.

Habár ezen egyetemes fennállásának történetét még ezen ülésben más ajkáról fogják hallani, nem tehe-

tem, hogy áldott emlékü alapítójáról magam is különösen meg ne emlékezzem. Ugy értem hogy, mint szerény utódja a főtanfelügyelői hivatalban, különös kegyelettel is tartozom nagynevű elődöm emlékének. Tán csak kevesen vagyunk már, kik őt személyesen is ismerhetni szerencsések voltunk. Hisz majdnem egy egészben új nemzedék lépett már az ő tanítványainak sorába; mégis úgy hiszem, hogy az ő nevet és áldásos működését, melynek dicsőítése egykoron hazánk határain túl is fölhangozt, még most is hálás emlékében őrzi ezen egész nagy főgyűlésem, melynek nincsen városa, faluja, pusztája, szállása, hol ő meg nem fordult; hol ker. népnevelési fáradozásainak állandó nyomdokait ne hagyta volna. A szó legnemesebb értelmében apostoli működése azon válságos időszakokra esett, midőn összes népiskoláink vallásos jellege a legnagyobb veszélyben forgott.

Gondviselés-szerűnek tekintem, hogy akkoron egyházmegyénk népoktatási ügyének élén egyetünk megalapítója állott, kinél alkalmasabbat képzelni sem lehetett volna kath. népnevelési érdekeink megvédésére és biztosítására. Gazdagon megáldva mindazon tulajdonokkal, melyek a szent ügy sikeres szolgálatára szükségesek, főpásztorának magas intencióit teljesen átértézte; és a mit az lángszellemével nagyot tervezett, azt ő lángbuzgalmával a legszerencsésebben meg is valósította.

A főpásztorunk korát tulszárnyaló éles előrelátása, népoktatási intézeteinek vallásos jellegéért aggódó szíve és fejedelmi bőkezűsége, nemesek fáradozatlan közreműködőre, hanem önzetlen versenytársra is akadt egytelken halhatatlan emlékü alapítójának határt nem ismerő fáradozásában és teljes önfeledlőségében. Köztudomású dolog, hogy egyetünk szervezője az ő nagy tudományának egész készletével, legendaszzerű szent életének összes erényeivel és anyagi erejének teljes kimerítésével szállt sikra a kath. iskolák létezését fenyegető akkori áramlat ellen, a küzdelem oly fényes eredményével, a minőt kivívni csak az volt képes, ki hivatásának nem csak élt, hanem halt is.

Midőn épp azért e helyen is megdicsőült emlékének a hálás kegyelet és elismerés adóját lerójuk, arról is nyílt vallomást akarunk tenni: hogy nem ismerünk szentebb kötelességet, mint az ő nyomdokain haladva, szolgálni a kath. és hazafias népnevelés érdekeinek teljes erőnkkel, legerősebb meggyőződésünkkel. Mi azokat vallásalközi alapra fektetjük. Így kívánják azt azon örök igazságok is, melyeknek letéteményese, kath. egyházunk, Istentől nyert jogát érvényesíti és szoros kötelességet teljesíti, midőn a szülői kölesönös szeretet zálogára, a kisdied gyermek homlokára, már ott a bölcsőben rányomja a szent kereszt jelét, ezzel lelket és szívet lefoglalja saját elévülhetetlen tulajdonának; és hitelvei szerint úgy igyekszik fölnevelni, hogy benne a szülőknek örömeik teljék; a társadalom hasznos polgárt nyerjen; a haza és egyház hű és becsületes fiainak száma növekedjék.

A mi iskoláink ily erkölcsnemesítő feladatnak és közhasznu irányzatnak szolgálatában állanak. Midőn tehát ma Zombor és vidéke kath. tanítói egyetemes jubiláris

ülésére egybegyűltek, akkor tulajdonképen azon elveknek nyílt megvallására és ünneplésére jöttek össze.

Tudom, hogy mi manap nem azt a kort éljük, a mely a ker. nevelési elvek hirdetését szívesen hallgatná; tudom, hogy egyéb jelszavak és szövegek nagyobb népszerűségnek örvendenek; de tudom azt is, hogy e sajnálatos visszasságnak igazi oka nem annyira a jóakarati hiányában, mint inkább azon eléggé nem fájlatlatható észjárásban keresendő, mely a keresztény igazságok és elvek erkölcs-képző és nemesítő jelentőségének majdnem teljes félreismerésében gyökerezik.

Megengedem, hogy nevelni lehet különféle képen és egyik-másik nevelési eszköznek hasznosságáról, alkalmazásának mértékéről és módozatáról vitakozni is lehet; azt is megengedem, hogy egyedül üdvözítő nevelési módszert még nem talált föl senki sem; de nem engedhetem meg, hogy a nevelés elvei is a vitakozás tárgyát képezhetnének, sőt kénytelen vagyok már itt határozottan kimondani: hogy mindaz, ami a nevelés dolgában a keresztény elvekkel ellentétes, az az erkölcsökre és közvetve az anyagi érdekekre is, csak káros és pusztító hatást gyakorolhat.

Van többféle nevelési rendszer; de tán egy sem oly romboló hatású, mint az, amely az ugynevezett anyagelvűség világnézetén alapszik. Ebben a nevelési rendszerben Istennek, vallásnak nincsen helyök; s ha velök mégis foglalkozik, nekik csak kulturális és tantárgyi jelentőséget tulajdonít, egyébként pedig nevelési szerepöktől teljesen megfosztja. A legjobb, a legideálisabb iskola nem képes feleannyit használni, mint a mennyit ez a nevelési rendszer szokott ártani. Az a rossznak átká, rothasztó hatása: hogy könnyen romlunk, nehezen javulunk. A rossz gyorsan pusztít; a jó lassan épít. Mi türems-ágadás, meg kell vallanunk, hogy a materialisztikus elvek ma uralkodóká váltak; s ha tán elméletök sivársága miatt nem is tudtak általános tetszésre találni, tény: hogy gyakorlatilag ma minden az anyagelvűségnek hódol és iskoláink nagyrésze szintén befolyásuk alatt áll; sőt ezen elvek tudományos hirdetői éppen ott a tanszékéről szórják szét az ő veszes tanainak magvait, melyeknek kifejlesztését mi sem mozdítja elő hatásosabban, mint a társadalomnak már-már teljesen elkereszténytelenedett észjárása és azon magaviseelkedése, melyben gyakran nagyító üveggel sem lehetne ker. gondolkodást, ker. érzületet találni.

Nem lehet tagadni, hogy az anyagelvűségnek e klasszikus korszakában a haladásnak oly tüneteivel találkozunk, melyek az anyagelvűségnek első pillanatra jogosultságát is látszanak kölcsönözni. Sokan jóhiszeműleg is úgy vélekednek, hogy az egy-két évtized óta észlelhető bámulatos haladás tisztán az anyagelvűség uralmának köszönhető; és akik így gondolkoznak, azoktól nem lehet rossz néven venni, ha arról is meg vannak győződve, hogy mi nemesek haladunk, hanem jövőnk is biztos alapon nyugszik s egy szebb és jobb kor fog megnyílni nemzetünk történetében. Nem volnánk igazságosak, ha szándékosan szemel hunynánk azon jelenségek előtt, melyek újabbról emelkedésünknek tagadatlan bizonyítékait veszélyeztetése nélkül sohasem lett volna szabad leereszkednie, most, mondom, rohamosan veszt nem csak komolyságából, de egyáltalán jelentőségéből is. Sohasem voltam a „fin de siècle“ helyes értelemben felfogott eszméinek ellensége és mindig örvendek, ha bármi téren e modern — de a józanság határain belül maradó — haladás nyomaival találkozom, de . . . No, nem szölok semmit. Csak azt mondok, hogy ha a nagy Shakespeare, Byron lordot, Moliéret, Racinet, vagy akár magát Goethét, a lex Heintze elszánt ellenségét elvezetnők a párisi „Grand-Varieté“-be, vagy akár a mi budapesti „Vigszínházunkba“, s a színművészet nagy uttörői — kik egytől-egyig kiválóan lovagias uri egyének valának — megpillantanák a divákat, prima- és egyéb donnákat kissé tulságosan, hogy is mondjam? eredeti öltözékükben, újból uttörőnek bizonyulnának. Erélyesen utat törnének maguknak a közönség között és egyenesen a színpadra rohannának, hogy felöltöket felajánlják a szereplő színésznőknek, mert — ők bizonyára így gondolkodnának — még valahogy . . . influenzába eshetnének!?

Amit a francia színműirodalomról elmondottam, szörül-szóra áll hazai színművészetünkről, mely, ha az elfajulásnak induló szecesszió az egész vonalon teret hódít, néhány évtized múlva, színműiparrá fog süllyedni. Épen azért kiváló elismerés illeti mindazon színműveket, hol jó új színművek híján régi, de még el nem avult és jó művek kerülnek színpadra. Még különösebb elismerés illeti pedig a vidéki műkedvelő színműveket, társulokat, ha valóban jó, oly színművekkel mulattatják közönségüket, melyek szórakoztatva oktatnak.

Nem szándékom Szigligeti „Liliomfi“-át bonckés alá venni; hisz rég elhangzottak már e jeles vigjáték fölött a kifütyítő kritika szavai. Csupán azt kívánom megjegyezni és pedig anélkül, hogy a banálitás vádjától tartanék, hogy Bács-Gombos nagyközönség értelmisége

A „BÁCSKA“ tárcája.

Alig egy éve . . .

Alig egy éve még; vidám gyermek voltam,
Viragot tépő, bohó kis gyerek,
Ki sugárból szövi az álmat magának,
Fényét ismeri csak az életnek.

Aki a látszatot hiszi még valónak
És nem látja semmiben a veszélyt,
Ki szépnak látja a poros országutat
És csak szürkének a fekete éjt.

Alig egy éve im, oh milyen változás,
A kis gyerekből komoly ember lett,
Ki feketének látja még a szürkét is
És siratja a gyermekéveket.

Wiener Edith.

„LILÍOMFI“

Szigligeti Ede valóban kedves ember. Örök kár, hogy csak volt. Am él még szelleme színpadainkon, s vajha gyakrabban találkoznánk vele. Mert hisz nem fitók — azért bátran ki is mondom, — hogy a színművészetben mintha felfordult, vagy legalább is megbillent volna a világ. Ez a billenés pedig — sajna minden, csak nem előnyös és hazai színművészetünk is kizökkentett egy kissé rendes medréről. A vezérszerepre hivatott színbázak felkappják a fin de siècle színműirodalomnak, inkább színműgyártásnak fércmunkáit, s ha be kell ismernem, hogy a színművészet intéző körei a

legtöbb esetben a közönség megromlott ízlésének kényeszerítő hatása alatt adják színpadra minden drámai cselekmény, minden koncepció, sőt akárhányszor általában minden értelem nélkül szütkölködő darabokat — melyek hozzá még nem is eredetiek, hanem külföldi, nagyobbára francia és helyi-lyel-közeli irgalmatlanul kifordított komédiák, (bocsánat e triviális kifejezésért, de épen ide vág), — úgy másrészt hangsúlyoznom kell, hogy igen téves, határozottan rossz felfogásnak hódolnak mindazok, kik úgy vélekednek, hogy a színművészetnek a köznyelven publikumnak nevezett nézők, gyakran ficamodott ízléséhez kell alkalmazkodnia. Ezt csak azok mondhatják, kik a színművészetet iparágának, a színműveket jövedelmező árucikknek tekintik. És ez hiba, nagy hiba! Mert ne feledjük, hogy a jóízű fejlesztése, az erkölcsileg, etikailag szépnak és jónak a közönséggel való megkedveltetése, s a rutnak, a felszégességnek ostorozása képezi és képezheti egyedül a színművészet létfeltételét. Mondok erre egy példát, mely kell, hogy meggyőzze mindazokat, kik csak amugy hozzávetőleg is figyelemmel kísérik az újabb kor színműirodalomát. A francia közönségben, kivált az ott oly fölös számmal található „habitué“, kibem már emberlekezet, vagy legalább is XIV. Lajos, illetve Pompadour és Maintenon asszonyok uralma óta meg van egy jókora adag abból a delicatessé-ből, amely magyar fordításban nem csemeget, de az etikailag ruthoz való vonzalmat jelenti. Nos? És mit látunk ezzel szemben a francia színműirodalom történetének lapjain? Azt, hogy a francia színművészet az emlitett körülmény dacára is még a közelmúlt időkig mindvégig igazi francia előkelőséggel, melylyel a színműveknél mindig csak előnyére való modorosság párosult, megmaradt hivatásának imponáló magaslatán, vagyis: közönségét magához felemelte. És most, hogy néhány év óta leereszkedik oda, hová prestige-ének

valamennyi hasonló vizet, tartós hashajtó hatása és emlitésre méltó kellemes ízénél fogva, már kis adagban is tetemesen felülmulja. Kérjünk határozottan Ferencz József keserűvizet.

Orvosi körökben már rég

ismert tény, hogy a

10—5

Ferencz József keserűviz

➡ Mai számunkhoz melléklet van csatolva. ➡

képezik. Nem akarok e célból országunk fővárosának palotáira, tanintézetének szaporodására, művészeti csarnokainak sokaságára, virágzó kereskedelmére, az élvezeteknek sokszorosodó eszközeire és mindarra, ami ezzel szorosan összefügg, különösen rámutatni; hisz ezek önkénytelenül is föltűnnek s haladásunknak oly kétségtelen jelei, hogy csak az nem látja azokat, ki szeme világát elvesztette. Ime én csak kedves szülővárosomat veszem például, a melynek virágzása oly bámulatos, hogy ha csak ifjkorombeli állapotával hasonlítom is össze jelenlegi emelkedését, meg kell vallanom, hogy sok tekintetben már alig ismerem reája. A merre csak nézek, mindenütt a jólétnek, az előmenetelnek, a haladásnak, a fénynek jeleit látom oly arányban, a mint arról bizonyára még álmodni sem mertek volna azok, akikben mi, tán nagyon sokan már, áldott emlékü szüleinket tiszteljük. S én itt szivesörömet hajlok meg elismerésem igaz hódolatával mindazon élő és megholt tényezők érdemei előtt, akiknek buzgólkodása és áldozatkészsége e nemes várost néhány rövid évtized leforgása alatt a virágzásnak oly magas fokára emelték.

Ilyen tanuskodásra tán senki sem illetékesebb, mint én, ki egy szegény iparos hajlékában jöttem a világra, és ma látom, hogy a hajdani egyszerűség mily fényűzés váltotta fel ott is, hol valaha az egyszerű erkölcsökkel még egyszerűbb igények jártak karöltve. De hisz így van ez állítólag országsterzte, legalább is már nagyon sok helyen: városokban, falvakban. Általán oly előnyös változás mutatkozik mindenfelé, főleg külsőleg, hogy azt el nem ismeri annyit tenne, mint a kézzel fogható igazsággal tusakodni.

Emberi természetünknek egyik rokonszenves tulajdona, hogy mi a jó dolgoknak jó magyarázatot is szeretünk adni s csak nehezen vagyunk hajlandók kedvezőtlenül itélni a fölött, ami kellemes hatást gyakorol ránk. Aztán van bennünk egy másik tulajdonság is, a melyet itt csak kényelemszeretnek, könnyűvérű felületességnek nevezek: amely miatt mi vonakodunk a dolgok mélyére is hatni, nehogy kénytelenek legyünk tévedésünket belátni s kellemes illúziókból arra a tapasztalatra ébredni, hogy — hát „nem mind arany, ami fénylik“.

Kiábrándulni sohasem kedves, legkevésbé pedig akkor, midőn egyben arra a meggyőződésre is kell jutnunk: hogy e kiábrándulás komoly és nehéz kötelességekkel is jár, ha — a lidércfény bevilágította utvestöről letérni s a rideg valóság útjára rátérni akarunk.

Am, aki szereti az igazságot, az nem riad vissza ettől a kellemetlenségtől, ettől a nehézségtől s midőn a jelen állapotokat behatóbban vizsgálja, a dolog mélyére is betekint, csakhamar észreveszi, hogy a mi szemképrázatos állapotaink fényoldalai mellett ott feketélik az a mélyes sötétség is, mely nemcsak szellemi és erkölcsi világunkra, hanem még anyagi érdekeinkre is ráborult oly nagy mértékben: hogy mi mind a három tekintetben már-már a tönk széléhez nagyon közel jutottunk.

Nem tartozhatik földadataim közé a mi anyagi érdekeink viszonyaival is behatóbban foglalkozni; de amennyiben anyag és szellem s ezekkel kapcsolatban az erkölcsök is a legszorosabb összeköttetésben állanak, sőt egymásra okozati befolyással bírnak, el nem hallgathatom: hogy nálunk az anyagi virágzás oly annyira dicsőített fénykorában lépten-nyomon, főleg a nemzet nagy tömegében, ott találkoznak az általános elszegényedések, a legsötétebb nyomornak nemcsak legiójával, hanem itt-ott már valóságos rémalakjaival is. Köztudomású, hogy míg egyesek hirdelen, majdnem minden munka nélkül százezrekre tesznek szert, addig százezren, minden erőfeszítés dacára, a mindennapi kenyeret is alig tudják megkeresni; a még csak néhány évtized előtt jó módban élt családok ma koldusbotra jutnak; a hajdan nemzetfontartó elemeknek nem egy helyütt már hirmondójuk is alig marad ránk; a kisiparosok világából csak egy jajszó hallatszik országsterzte; és akik a nemzet zömét képezik, azok ezrével vándorolnak ki egy jobb hazát keresendők, mert itt, a csak nemrég tejjel-mézrel folyó Kánaánban a megélhetési eszközeik már nem találják meg. Ha a társadalmi élet nyomorairól hiú képet akarunk alkotni magunknak: tekintünk csak be a gyárakba, hol az emberek már ember-számba sem jönnek, hanem mint aféle lelketlen gépek

csak hasznavehetőségük szerint becsültetnek; hol nap-hosszant 10—12 órán át fojtó levegőben egyesek meg-gazdagodására munkát végeznek, melynek bére gyakran nem elegendő arra, hogy családjuk számára a száraz kenyeret megvegyék; pedig hazánkban ezreknek és ezreknek ez a sorsuk. és még több ezreknek sorsa ezeknél egy cseppel sem jobb. S hogy erről is meggyőződünk, nézzünk csak be az elhagyatottság, az inség zsupfede hajlékaiba, hol a szegénység dohos szalmába takarózik s a didergő árva népek gondozója gyakran éjfélig tartó munkában szeme világát rongja, csakhogy magzatjait az éhhaláltól megmentse. Számláljuk meg a hajléktalanok ezreit, kik, főleg a fővárosban, nehéz napi munka végzése után földalati pincékbe összehúzódnak éjjelre, vagy hidak alá, csatornába rejtőznek, sokan közülük még oda sem férnek s a szabad ég alatt dermesztő hidegben a fagyos földre nyugtatják tagjaikat, hogy onnan életre — soha föl ne ébredjenek. De nem részletezek tovább, hisz, sajnos! nagyon is ismert dologról beszélek, ha egyáltalában csak azt jegyzem meg, hogy a kevés, ugynevezett szerencsések kivételével mindenütt csak szegénységgel, elégedetlenséggel, boldogtalansággal és nyomorral találkozunk. Ily körülmények között bizonyára nincs mit csodálkozni azon, ha a szocializmus réme is föltűtött fejt házában, a hol pedig bizonyos körök csak nemrég annak keletkezését is képtelenségnek tartották és tagadhatatlan jeleit is erőnek erejével csak amolyan kisebb jelentőségű munkáskérdések szerették volna minősíteni.

Végezetesen eszünkbe az, a ki ezen szomorú anyagi viszonyokat amolyan magában egészen önálló tümeménynek tekintem, a mely csakis az anyagi erők visszacsúszásában lelné magyarázatát; s nem látja be, hogy ez a sajnálatos vagyoni dekadencia a legszorosabb okozati összefüggésben van éppen azon szellemi és erkölcsi érdekekkel, melyek nálunk lehetőleg még vigasztalanabb képet mutatnak, mint a természetesen szemmel inkább látható anyagi nyomor.

Valamint a test különféle betegségeinek, mondhatnám, tulnyomó része szellemi vagy erkölcsi okokra vezethető vissza: épp úgy a nemzet testén rágódo anyagi nyomornak szintén oly szellemi és erkölcsi okai vannak, melyeket a legmegrögzöttebb materialista sem vehet tagadásba.

A felületesség, az okszerű megélhetési ismereteinek sajnálatos hiányossága, a szertelen fényűzés, a szaporodó igényekkel szemben észleltél önuralom és mérséklet fogyatékossága bizonyára nem a legutolsó okai annak, a miért társadalmunk némi fényoldalai mellett ott látjuk azt a sűrű sötétséget, melynek, már honosá vált műkifejezéssel élve: erkölcsi korrupció a neve.

Országsterzte hangzanak föl a panaszok az erkölcsök romlása és a társadalom hanyatlása fölött. A hivatalos kimutatások, a statisztika, ezen kérérlhetetlen modern tü-mány, szomorú tanúsága szerint a büntettek és vétségek évről évre megdöbbentő pontossággal növekszenek. De a mi ennél még rosszabb, a növekedés leginkább az ifjú bűnösökre esik. De szaporodnak a 16-ik évnél fiatalabb bűnösök is, sőt az iskolaköteles gyermekvilágban már jól szervezett tolvajbandákra is akadunk, melyeknek tagjai jobban ismerik és tudják a tolvajnyelv műkifejezéseit, mint a leckejeget; lopnak, betörnek és védekeznek oly furfanggal és ügyességgel, minővel csak megrögzött vén bűnösök kérkedhettek eddig.

Fejedelmi ajkak mondották: hogy minden egyes ember élete a nemzeti tőkének jelentékeny része s e tőkét manapság a duhajkodás, a dorbézolás, az iszákosság aggasztó mértékben fogyasztja elannyira, hogy egy erőtlen, elesenevészedett nemzedék lézeng körülöttünk, mely a hajdan harera termett magyarnak szegényére, alig 20—30 százalékban válik be katonaképesnek.

Még csak egy félszázad előtt az öngyilkosság a leg-ritkább esetek közé tartozott; s ha csak husz évre me-gyünk vissza, már azt látjuk, hogy Magyarországon az öngyilkosok száma évenként mástel ezerre növekedett; azóta e szám évről-évre folyton emelkedik s ma már a négy ezret is meghaladja. Harmine év alatt az öngyilkosok száma közel járt nálunk a 70 ezerhez.

Haladunk tehát ezen irányban is, biztosan, követ-

keztesen. — rohamosan, mint az emberi testen a rák-betegség, melynek orvosságát nem ismerik.

De hát honnan származik ez az irtózatos erkölcsi romlottság, melynek bűzhödött fekélyei ott genyesednek társadalmunk minden rétegében, minden osztályában — rend, rang, kor és nemkülönbség nélkül?

Ugy hiszem, legkövetlenebb oka az általános elé-gedetlenségben keresendő. A bűnök mind elégedetlenség-ből származnak: a tolvaj azért lop, mert nem elégszik meg a magáéval; az öngyilkos azért vet véget életének, mert nem elégszik meg azzal stb.

Boldogság, ideális boldogság ugyan soha sem volt e siralom völgyében, azon egyszerű oknál fogva, mert ideális erkölcsök sem voltak soha e földi életben. Amde időszakonként többé-kevésbé mégis létezett bizonyos fokú megelégedettség s panaszhangok csak kivételesen voltak hallhatók. Ma jóformán senki sincs már megelégedve sor-sával; ma mindenki panaszokodik: az elégedetlenség már-már idegességé fajult!

És miért vagyunk elégedetlenek? Elégedetlenek vagyunk, mert reményeinkben, vágyakozásunkban, törek-véseinkben csalódnak. Csalódnak pedig azért, mert ma mindenki több akar lenni, vagy legalább is többnek akar látszani, mint a mi valóságban. A nagyzás ingere már ott kísért a gyermekszobában; nagyra növekszik igen sok iskolában és megizmosodik a társadalomban. Az önzés tulhajtott követelése, az egyéni értéknek tulbecsülése számúta a nyugalmat a szívekből, megzavarta az egyen-súlyt a lelkekben. Valaha kevesebbet vártak az emberek az élettől és saját tehetségeik mérlegelésében is szeré-nyebbek, igazságosabbak voltak. A komoly munka kedve betöltötte szerény körüket s nyugodtan élvezték saját kezők munkájának becsületes szerényét; megcsodálták ugyan azelőtt is a magasabban állóknak szerencsését, de nem irigyelték babárait. Ma miért ne vágyának az embe-rek többre, miért ne erőlködnek magasabbra? midőn azt látják, hogy a léhaság is sokra viheti, a szédelés is magasra emelkedhetik, mint a léggömb, mely annál föl-jebb száll, minél üresebb, vagy könnyűbb a beltartalma; miért volnának ma szerények? midőn azt látják, hogy a tolakodóké az első helyek; miért dolgoznának ma fírad-ságosan? midőn munka nélkül is meg lehet gazdagodni; miért tanulnának ma szorgalmasan? midőn úgy látják, hogy az előmenetelre nem szükséges a tudás, elég arra a pártfogás! vagy tán jobban értenek, ha így mondom: protekció! Protekció nélkül manap ritkán boldogul a szor-galom és képesség is; vele pedig mindig sokra viheti a renyhesség és üresség is.

A közérkölcök ilyen sülyedése mellett szellemileg és erkölcsileg kicsiny embereknek szellemileg és erkölcsi-leg kicsiny tetteinél egyebet mit várhatunk?

Jelenünk nem egyéb, mint a látszólagos nagysá-goknak, a képzelt érdemeknek s a tulbecsült értékeknek korszaka.

Ennek a korszaknak egyik fő törekvése a minden áron való meggazdagodás. Igaz, hogy a nemzet ereje va-gyonosságában is rejlik; jól is teszi mindenki, ha arra összes fizikai erejével törekszik, mert hát a szegény népek gyenge népek, a gazdagok hatalmasabbak; de nem szabad felejtetni, hogy sokkal nagyobb erő van abban, a ki nem akar minden áron és bármily módon, — hanem csak becsületes uton meggazdagodni.

Ezt az erkölcsi szabályt az anyagelvűség nem ismeri: szerinte a vagyonosodás elérésére minden mód alkalmas, minden eszköz jó, csak arra kell vigyázni, nehogy egyik-másik gyorskezü manipulação a törvénynyel összeütközzék. A szellem, a tehetség, az érdem és születés arisztokra-ciáját fölváltotta a penzes zsákok arisztokraciája az elő-bbieknek minden erénye nélkül, az utóbbiaknak minden szivtelenségével, sértő-bántó pöffeszkedésével. A pénz, mely rendeltetésénél fogva csak eszköz volna, ma célt képez. Ennek szerzésénél minden a sikertől függ s minél jobban sikerül: annál nagyobb a becsület, a tiszteltet is. Ha a szegénységnek verejtéke, a megszorultságunk könyvei ta-padnak is reá; mit sem tesz: a gazdagság annál csillo-góbb, annál ragyogóbb!!

S mindezen büntelen vagy bűnös szerzemény csak arra való, hogy módot és alkalmat nyújtson az élvezetek-re. A szegény is, a gazdag is élvezni akar, élvezni

alaposan rászolgált az említett „még különösebb“ elismerésre, rászolgált pedig azzal, hogy egy fontos orszá-gos jelentőségű jótékony célú intézményt egy ahhoz minden ízében teljesen méltó műkedvelői előadással tá-mogatott.

Vármegyénk általános tanítóegyesületének apatini köre május 30-án Bács-Gomboson tartott tavaszi gyű-lése alkalmából az otthelyi életrevaló értelmiség a „Feren-cz József tanítókörháza“ javára színre hozták „Liliomfi“-t. Ismerem a gombosiaknak őszintén bazafias érületét, s azért talán ildomtalanosságot is követnék el, ha nekik azért, amit tettek, még külön elismeréssel adoznám. Hisz a jó tett önmagát dicséri! De meg kellett ezt említenem okulásul és buzdító példának mindazoknak, kiknek talán már a közel jövőben alkalmuk lesz hasonló cselekedni.

Mint hogy azonban minden állítást, legyen az egyéb-ként teljesen hibetű, illik bebizonyítani, engedjék meg nekem, hogy ezenem be is bizonyítsam azt, amit a gombosiaknál az ímént elmondottam.

Tehát: a gombosi értelmiség műkedvelő-társulata Szigligeti kedves vigjátékát „Liliomfi“-t hozta színre. A darab választását igen szerencsésnek tartom, mert Lili-omfi valóban minden tekintetben alkalmas arra, hogy oktasson is, szórakoztasson is. Miért? Erre válaszoljanak azok, kiket illet és kik az előadást végigélték. De ha már elébe vágtam a kritikának, ha már eleve sejtet-tem, nyíltan is kijelentem és pedig egész határozott-sággal, hogy a diszes közönség valósággal élvezte az előadást. Az tehát igen jól sikerült. Elmondjam-e mint tapasztaltak az egyes szereplőknek? felesleges. Csak azt mondom, hogy ha tekintetbe vesszük — pedig ezt tekü-tetbe kell vennünk — hogy a szereplők kivétel nélkül első ízben jelentek meg a színpad deszkáin, azt is tekintetbe kell vennünk, hogy a szereposztásnál nem ismerván a kismélet szereplőkben rejülő színészi kvalitást, nem is intézkedhettek akként, amint azt valamely nagy szín-körtől elvárjuk. De senki félre ne értsen. A szereposztás teljesen jónak mondható, mert ha tényleg fel is lehetett volna azokat kissé cserélni, mégis minden egyes szereplő beleélté magát helyzetébe és iparkodott szere-pét oly alakításban bemutatni, mintha nem is a gombosi műkedvelők, de az élet színpadának deszkáin forgolódnék.

Az első jelenet kellett bizonytalan benyomáson

hamarosan túlére — ez Szigligeti ezen vigjátékának sajátja — megismerjük a fülig szerelmes és épen ezért a kiálthatatlanságig szeretetreméltó vén kisasszonyt Ka-millát, kit Hengye Klementin igen jó, a tökéletesen nagyon megközelítő alakításban mutatott be. Ugy tempe-ramentumos beszéde, valamint minden egyes hang- és taglejtése teljesen beillt elég nehéz szerepének ke-rebébe. Szilva professzort híven, bár helylyel-közéssel kissé elnagyolva adta Friedmann Lajos. Fellelése ügyesen sejteti, hogy az egyébként blazirt tanár épen nem ellen-kezik a kis Amortól, s ez egy kis lélektani ellentmondás, de erről az ügyes szereplő már nem tehet. Kamilla növendékét, Mariskát, Traupmann Róza mutatta be élénk, jó dialektikával, s ugyanazt mondhatom Traup-mann Etelkáról, ki Erzsit, Kányai fogadós leányát igen jól mutatta be.

Hadanich Jenőnek jutott a legnehezebb szerep. Hogy valaki tökéletes Liliomfi adhasson, ehhez feltét-lenül igen bő színészi tapasztalat, leleményesség és a szeleburdiságtól ment élénkség, majdnem mondhatnám számítás is szükséges. Hadanich, dacára annak, hogy csak újonc-műkedvelő, egészében jól adta szerepét és megfelelt a műkedvelői színpadon előttünk megjelenő Liliomfi-ba helyezett várakozásnak.

Kányait, a rártátós, jólelkű, de atyai szeretetében rövidlátó nemes Kányai korcsmárost kitűnően alakította Gatos Imre. Nyugodt, kissé talán nagyon is rártátós beszédmódon, öntudatos fellépése, vendégei irányában tanúsított amolyan uriféle hányavetése, szóval egész fellépése tényleg azzá tették őt a színpadon, amivé Szigligeti Kányait megtette, s ha ő maga választotta szerepét, gratulálók; ha nem, úgy gratulálók annak, ki neki juttatta ezen nehéz szerepet. Bárki is a szemébe merném vágni, hogy a gombosi színpadon az igazi, vagy — hogy senki tulhajtással ne vadohasson — az igazi Kányaihoz a megszólalásig hasonló uri vendéglős jelent meg előttünk. Tarján János kacagató precízitás-lal mutatta be a Szellemfi, az igazi „fenegyerek“-et és ez legkevésbé sem gátolta őt abban, hogy az öreg „Herz von Schwarz“-ot is oly alakításban mutassa be, aminő-nek a gazdag, podgrás pesti vendéglóst kívánjuk. Kányai szolgáját Richter Teréz, a szomszédasszonyt La-katos Teréz, Gyuri pincért Omelka József, Schwarcnak

Adolf fiát pedig Lakatos Károly adták, s bár utóbbin mintha kissé meglátszott volna a lámpaláz, nyugodt lé-lekkel mondhatom, hogy valamennyien beleilleszkedtek a főszereplők alkotta jeles milieube.

Mondhatom nagyon figyeltem, de az egész előadás folyamán semmiemő zavaró zökkenést nem észlelhettem. Lestem, hogy mikor hallom már a sugó szavát, (Zatskó Alajos), de csak nem hallottam, ami egyrészt arra mutat, hogy a szereplők dicséretes animóval nem annyira a szerepek beszajkózására, hanem — igen helyesen — arra fektették a fősúlyt, hogy szerepeiket magukéva tegyék, míg a sugó ügyesen mindenkor készen állott arra, hogy — pedig ettől igen sok függ, — hogy a szereplőket szükség esetén kisegítse, de úgy, hogy ezzel sem nekik, sem pedig a közönségnek ne alkalmatlanokdjék.

A rendezés jó volt, s így az egész előadást bátran kiválóan sikerültnek jelezhetem, s ebben appellálók mindazokra, kik kritikus szemmel nézték és figyelmes füllel hallgatták végig az élethű párbeszédeket és az ügyesen előadott népdalokat.

Az ügyes technikával felállított színpad, annak iz-léses diszletei csak hozzájárultak a kedvező összbnyo-más előidézéséhez s amellett a gombosi értelmiség jó-izlését és dicséretes áldozatkészségét dicsérik.

És amint a harmadik felvonás végével a függöny legördült, s tekintetemet a színpadról a nézőtérbe irá-nyítottam, akkor vertem csak igazán észre, hogy a szép számban egybesereglett előkelő közönség a nézőteret valóságos virágos kertté varázsolta. Értsem az elővirágo-kát. A búszke róza mellett ott pompázott a méltósá-gosan szelíd lilium, a szerénységében oly kedves ibolya, a csengő gyöngyvirág és ... talán még nefeletis is akadt?

Az előadás után élénk mozgás támadt. A virágok feléledtek és a gyöngéd női kezek által izlésesen feldi-szített táncteremben a valóban szép nap méltó beféje-zést nyert.

Nem hiszem, nem is hibetem, hogy csak egy is akadt volna a sok között, kire mindaz, amit látott, a lehető legjobb hatással ne lett volna. És bizonyára a finyasabb kedélyűek is elismeréssel tapasztalták, hogy úgy a színelőadáson, mint az azt nyomban követő vi-

minden áron, bármilyen módon. Azt tartják: „rövid az élet, örök a sir.“ Ugy is csak egyszer élünk. „A halál után pedig semmi öröm, semmi gyönyör.“ S a féktelen élvezeteket ott szedi áldozatait már a zsenge korban; a gyengébb nemek még csak serdülő éveikben is! Az érzelmi szenvedély vágyakozásainak már mi sem állja útját: siklik és sülyed mind mélyebben, egész odáig — hol a bölcső mellett azonnal ott áll a koporsó: vagy ha nem így, akkor nőttön-nő azon szerencsétlenek száma, kik nem ismerik a szülői szeretetet és pirulnak, ha származásuk felől kérdőre vonatnak.

Ez az anyagtelenség az, mely fennen kérkedik azzal, hogy csak az ő elvei dönthetik le a társadalmi osztályok között fönnálló választó falakat és vethetik meg az igaz egyenlőségnek alapját. Szólamaival vét a nyelv őszintesége ellen: mert, legalább gyakorlatilag, kivételtelen a szavakat igazi fogalmukból. Mi szakasztott olyan kort élünk, mint a milyent klasszikus tömörséggel rajzolt Sallustius római történetíró Catilina című könyvében, ahol Cato ajkaira adja a panaszszavakat: „jam nos pridem amissimus vera vocabula rerum“. (Mi már rég elvesztettük a dolgok igaz elnevezéseit.) A miért újabbban egy nagyevű egyházi hangosan sürgette, hogy: „restituantur verba sensibus suis“. (Adjuk vissza a szavaknak az ő igaz értelmüket.)

Mi mást mondunk; mást értünk alatta! Mert hát nézzék: „a szabadság, testvériség és egyenlőség“ nagyhangzú jelszavaknak virágzó korszakában azt kell tapasztalunk, hogy a töke uralmának manap több a rabszolgája, mint volt valaha a nemesi világnak a jobbágya; ma a szegény és gazdag, a munkás és munkaadó, a különféle társadalmi osztályok között nagyobb a távolság, a különbség, mint valaha volt; tán soha annyira nem idegenkedtek egymástól, nem irigykedtek egymásra, nem gyűlölték egymást, mint manapság, midőn az egyenlőséget úgy magyarázzák, hogy mindenki ur akar lenni; aki magasabban áll, azt le kell rántani, nehogy a társadalmi szimetriát zavarja; ha tisztább a jelleme, meg kell dobálni sárral, hadd legyen hasonló a többihez; egyebekben pedig a cimkorság, a rangfokozat hajhászása, a hivatalok vadászata a megmondhatója: hogy a gyakorlati életben mit értenek az egyenlőség alatt.

Mindezen és egyéb hasonló jelenségek a napi sajtó organumait is mind sürűbben azon nyílt vallomástételre indítják, hogy társadalmunk beteg, nagyon beteg; léte alapjában van megrendítve. Betegségének egyik legsajnálatosabb tünetje, hogy sorsa és jövője iránt fásult közömbösséggel viseltetik s nincs mi eszméltre ébresztene, mi gondolkodásra ejthetné. Valóban annyi vést és pusztulást bizonyító jelenségek után, melyek társadalmunkat súlyos álmából fölrezzenteni képtelenek voltak, csak elképzelni is nehéz, hogy minek kellene még történnie, ami alkalmas volna arra, hogy érzékenységet újlag fölkeltsen. Letargikus állapotában csak arra szokott reagálni, ha betegségeire figyelmeztetik és álmában zavarják, mert hát mit sem szeret kevésbé hallani: mint azt, ha betegségeről, ha orvosoltatásának szükségességéről beszélnek előtte. Az orvosok a megmondható: hogy mily nehéz azt gyógyítani, ki orvosszerekkel élni nem akar.

Am az emberiséget szerető s hazájuk jövőjéért aggodó férfiak, mint azt napjainkban örvendetesen tapasztaljuk, e nehézségtől nem riadnak vissza és ébresztő szavakat egyre hangoztatják, majd a törvényhatóságok csarnokaiban, majd a törvényhatóságok körében, a szövetkezeti gyűléseikben, röpirataikban, a hírlapok hasábjain egyaránt! Megvallom: nincs olvasmány, mely figyelmemet inkább lekötne érdeklődésemet jobban fölkeltené, mint azon javaslatok, jó tanácsok, melyek társadalmunk regenerálására és reformálására irányulnak. Hisz én is szeretem az emberiséget, én is szeretem hazámat; egyházi jellegem, papi hivatásom, hivatalos állásom azt még szorosabb köteleseggémmé is teszik.

De bármennyire méltányolom is mindazon módokat és eszközöket, melyeknek alkalmazásától üdvös eredményeket várnak; s habár nem tagadhatom, hogy törvényhozási uton is, nem egy erkölcsi bajnak jelentékeny csökkenése volna eszközölhető, mégis nyíltan megvallom, hogy én nem tudok menekülni azon régi meg-

győződésemtől, mely szerint nekünk nem törvényekre és rendeletekre, hanem becsületes emberekre van szükségünk. A törvények sokasága csak még kuszáltabbakká teszi az állapotokat s az erkölcsi fogalmakat még inkább összezavarja. Helyesen mondja azért Tacitus római történetíró: Plurimae leges, pessima respublica. (Minél több a törvény: annál rosszabb az álladalom.)

Aztán a nemzet testén, a társadalom osztályain rágódo betegség csirái sokkal mélyebben rejlenek annak szervezetében, mint a msnnyire az állami hatalom ereje terjedni és hatni képes volna. Törvényekkel és rendeletekkel lehet bizonyos viszonyokat szabályozni; köteleseket és jogokat meghatározni; a külső korlátait és föltételeit megállapítani; de nem lehet a lelkeket megmozdítani; nem lehet az érzelmeket szabályozni; nem lehet az erkölcsöket megtisztítani; nem lehet erényeket teremteni.

A betegség a gondolkozásmodban, a szívekben, a lelkekben, az érzelmekben van, és ami belőle látható, az csak a rejtekből ki-kitörő fekély, mely nem maga a betegség, hanem annak egyedül külső megnyilvánulása. Ezt, ha úgy tetszik, törvényekkel, rendeletekkel takargatni, palástolni — lehet; de gyökerében gyógyítani, eltüntetni nem lehet.

Biztatóbb jelnek tekintem, hogy manap már oly körökben is, amelyek eddig arról hallani sem szerettek, vagy legalább arról beszélni nem tartották sikkesnek, — Istent, hitet, vallást, tiszta erkölcsöket már gyakrabban emlegetnek; bevállják azt is, hogy az erkölcsök megtisztítására és nemesítésére az állam az ő összes paragrafusai, esendőreivel, bíráival képtelen; és már belátják azt is, hogy azoknak a bajoknak, melyeket az imént csak nagy vonásokban rajzoltam, nem lehet más és nem is lesz más orvosságuk, mint a keresztény szellem újjáébredése, amely megtalálja az igazságnak útját ott is, hova a törvény keze eljutni nem bír; mely egyedül képes a régi, nemes és fenköltebb ideálok ismét életre ébreszteni a lelkekben, hogy az emberek szeméi ne csak mindig a földön járjanak, hanem annak göröngyén túl is magasabbra emelkedjenek az ég felé; s ily módon megnyissák az erkölcsi haladásnak útját, mely nélkül maga az anyagi haladás sem nyugszik biztos alapon.

Am ebben csak a vallásnak erkölcsi munkája lehet a döntő tényező. Nincs számbavehető pedagógus, ki e tekintetben velünk ne volna egy véleményen. Csak hogy vélemény és cselekvés, elmélet és gyakorlat között ég és föld a különbség. Mert hát nem elég csak beszélni, hanem tenni is kell, és midőn tette kerül a dolog, elveinktől egy hajszálnyra sem szabad eltérnünk. Am ez nincsen mindenütt úgy. Elismerem, sőt hálásan ismerem el, hogy nálunk még mindenütt, a népiskolákban kivétel nélkül, az előirt tantárgyak közé a hit- és erkölcsstan is tartozik; és mint kötelező tantárgy, az első helyre is érdemesített. Am tantárgy és tanrendszer, ismeret és nevelési szellem között, sajnos! hazánkban igen sok helyen áthidalhatatlan új táton mindazon iskolákban, hol nem akarják belátni, hogy csak úgy lehet sikeresen nevelni, ha az összes tanerőket s az összes tantárgyak előadását is következetesen a vallás-erkölcsi szellem hatja át, különben csak ismeretekkel tömik az elméket, a szíveket pedig üresen hagyják, legfőbbször pedig oly zavart világnézeteket keltenek, amelyek az erkölcsi nevelésnek csak kárára szolgálhatnak.

Többször volt már alkalmam ezen tárgyról nézeteimet kifejezni és ha reája ma itt is, habár csak egész röviden visszatérek, teszem azt egyedül azon okból, mert vannak igazságok, melyeket nem lehet elég sokszor hangoztatni és ezek között első helyen állanak azok, melyeket nem szokás ziviesen hallani.

Uraim! én nem ismerem tanítást nevelés nélkül; mert minden ismeretnek nevelési célja van, sőt a legmagasabb tudományoknak is csak az a legvégső rendeltetésük, hogy az emberben az erkölcsi embert kifejlesztésük, nemesítésük, műveljék, neveljék.

Az ember társas lény és míg társaságban élünk, szükségünk lesz olyan kapcsolatra, mely a társas életnek nemcsak lehetőségét biztosítja, hanem kellemességének, hasznosságának, egyszóval becsületeségének föltételét is magában foglalja. Ez pedig csak a vallás-erkölcsi nevelés által érhető el.

Az iskola nem felel meg társadalmi rendeltetésének, ha csak ismereteket nyújt, a nevelést pedig elhanyagolja, avagy a vallást megfosztja nevelési szerepétől s arra egyedül a tudományt tartja jogosultnak: az ilyen iskolában aztán melegágya van azon egzisztenciáknak, a kik a társadalomnak csak romlására szolgálnak és pedig annál érzékenyebben módon: minél agyafurtabban tudják a társadalmi élet törvényeit büntetlenül kijátszani, erkölcsi rendjét megtorlatlanul fölforgatni.

Megvallom, hogy irtózáttal fordulok el azon tudománytól, mely a minden tudás legfőbb forrását, Istent tagadva, csak abban remekel, hogy embereket nevel, kik kitűnően értenek ahhoz, miként lehet az árvak pénzeit ügyesen elkezelné; a szegények véres verejtékén minden munka nélkül meggazdagodni; váltókat, okmányokat utóérhetetlenül meghamisítani; a szerencsét úgy korrigálni, hogy hasznos is hajtson, a becsület is megmaradjon; az együgyű ártatlanságot úgy törbe ejteni, hogy a gyalázat bélyege csak a szerencsétlen áldozatra tapadjon. Megvetem azt a tudományt, mely az emléket kételyekkel, a szíveket sivársággal tölti meg; és csak ügyes tolvajokat és gyáva öngyilkosokat nevel.

A tapasztalat szomorúan igazolja, hogy az erkölcsök ily elfajzására egyenesen oda vezet az a tudomány, melynek az Isten létezése csak papi koholmány; a tulvilág az ő reményeivel és fenyegetésével csak dajkamese, a lelkiismeret a ferde nevelésnek alkalmatlankodó szöze, melyet az embernek, hogy nyugta legyen tőle, el kell altatnia, el kell némitania; a becsület csak a külső hírnévnek társadalmilag kedvező értékelése, ha folt es.k rajta, azt le kell mosni másnak a vérevel, de elég arra sokszor a legvégöbe lött folytonosság hiánya is, a mely hiány épp oly alkalmas tapasz, mint a mennyiszor éppen semmi takarni valója nincsen; végezetül pedig az élet semmi egyéb, mint a gyönyörök élvezésére nyújtott mód és alkalom. Ha valaki azokat esordultig élvezte és az élet már terhére van, el kell azt vetnie, mint a rongy ruhát, melynek hasznát venni már nem lehet.

Ez is tudomány, ez is nevelés, de — mi ebből nem kérünk

A mi tudományunk, a mi nevelésünk Istenből indul ki és Istenhez vezet az embert. Előttünk az ember több, mint egy eszes állat, neki halhatatlan lelke is van és

földi élete sáfárkodásáról egyszer be is fog számolni oly bíró előtt, ki a szíveket és veséket vizsgálja és nem azt fogja kérdezni mennyire voltunk műveltek, hanem, hogy mennyire voltunk becsületesek.

A mi tudományunk kiterjed mindazon ismeretekre, a melyek az embert oktatják és fölvilágosítják, de kizárja azokat, melyek csak megtévesztik és zavarba ejtik. A mi tudományunk felöleli mindazt, a mi szép, mi hasznos, mit szükséges tudni, — de nem beszélünk, főleg népiskoláinkban nem, oly dolgokról, melyeket a gyermek vagy egy sem érhet, vagy ha megérti, erkölcsi romlására szolgál neki. A mi iskoláinkban nagyobb súlyt fektetünk a szív és érzelmek nemesítésére, mint az elmének fölösleges és hozzá még káros ismeretekkel való megterhelésére; inkább törekszünk arra, hogy józan gondolkodásra és helyes észjárásra szoktassunk, semmint arra, hogy tanítványaink mindenek föltt kételkedni tanuljanak és semmit se tiszteljenek, semmit se becsüljenek.

A mi iskoláink legelső célja: erkölcsi, becsületes embereket nevelni.

Erkölcsi szabályainknak a legfőbb szentesítést adjuk, midőn a jogokkal való helyes éleést, a köteleseknek lelkiismeretes teljesítését Isten akaratára és parancsára; vezetőjük vissza; a munkásságot, a hűséget, a megbízhatóságot, a gazdagokban a könyörületeséget, a szegényekben a türelmet, a felsőbbé iránti tisztelget, a törvények iránti engedelmességet nemcsak polgári, hanem vallásos köteleseknek is minősítjük; a becsületeséget nem a jó hírnévre, hanem a lelkiismeret tisztaságára fektetjük; a földi életnek pedig a tulvilágra is kiterjedő értéket tulajdonítunk.

Mi a honpolgárt és keresztény embert nem különítjük el egymástól és meg vagyunk győződve arról, hogy midőn a vallásosság érzelmeit növeljük, akkor kötelességtudó honpolgárokat is nevelünk és minél inkább sikerül e célunk valóztatása, annál inkább emeljük az egyének becsületeségét; a családi élet boldogságát; a társadalom tisztességét; az állami hatalom tekintélyét. Mi a király személyét a vallásos kegyelet magaslatára emeljük, midőn benne az Urnak fölkejtését tiszteljük; mi a kormányok nehéz gondjait apasztjuk, midőn a törvények tisztelgetet oktatunk; mi a bürokrácia munkáját megkönnyítjük, midőn a bűnöket irtjuk, az erényeket plántáljuk; mi a hazeszeretetet megnemesítjük, megszenteljük, midőn az áldozatkészséget az Isten iránti szeretetből gyakoroljuk. Ime, ezek azon ker. nevelési elvek, melyeknek nyílt megvallására és megünneplésére is vállalkoztunk, midőn tanítói életünk 25 éves jubileumának megtartására egybegyűltünk.

Legyen szabad hinned, hogy nemcsak a tanító urak, hanem a mélyen tisztelt vendégközörször érzelmeit is tolmácsolom, midőn gyenge szavammal, de annál erősebb meggyőződéssel hirdetem azon tanokat és elveket, melyeknek valóztatását várjuk egy jobb kornak beköszönését, egy szebb jövőnek alakulását.

Végezetül: nem vagyok képes elhallgatni, hogy életem legkedvesebb emlékei közé fogom számítani a mai napot, midőn kedves földjeim körében is tanúságot tehettem azon örök igazságok és elvek iránti törhetetlen hűségünkről és ragaszkodásunkról, melyeknek tisztelést és szeretetet ezen a földön szívtam magamba, szívembe, lelkembe, még mint elemi iskolás gyermek; ezen a földön, mondom, ahol most is, midőn már hat évtized sulya nehezedik vállaimra, újra gyermeknek érzem magam és a gyermeki szív egész halálával adozom azon felejtethetlen szülők áldott emlékének, kiknek ajkai legelőször tanítottak isteni félelemre, hazaszeretetre; kiknek még haló poraik is ellenállhatatlan erővel vonzanak ide, ezen nemes város falai közé, hol egykoron bölcsőm ringott, hol gyermekkori játékaim tanyáit szemlélhettem, hol szívem csordultig telik meg hálával, valahányszor első tanítóim, első nevelőimre gondolok, kiknek oly méltó utóditást tisztelhettem most önökben, t. tanító urak és nekem kedves munkatársaim. Legyenek általam szívből üdvözölve azon tisztelget, azon szeretettel, melyet önk erényei és hivatásuk nagy jelentősége méltán megérdemelnek.

Lelkemből örvendek, hogy ünnepségükön résztvehettem és midőn az erre való szives meghívásukért ismételt köszönetet mondok, épülve számos megjelenésükön, épülve kath. hithűségükön, jubiláris ülésüket ezennel megnyitom.

Császka György ünneplése.

Ismét egy szép és lélekemelő ünnepély folyt le vasárnap az esti órákban a helybeli érseki óvónőképzőintézetben. Jóságos főpásztorunk Császka György kalocsai és bácsi érsek felszázados áldozó papságának jubileumát ilte meg ezen általa alapított intézet, hogy háláját némiképen lerója azon atyai jóságos gondoságokért és lépten-nyomon tapasztalt szellemi és anyagi támogatásokért, melylyel legfőbb patronusuknak, a mindannyiunk által őszintén tisztelt és rajongásig szeretett, fejedelmi bőkezűségéről mesés hírű kalocsa és bácsi egyházmegyék érsekeinek tartoznak.

Megmérhetlen hálával tartozik ezen intézet alapítójának, de mérhetlen hálával vesszük mi is körül őt valamennyien, mert eltekintve azon számos jócselekedet, melyeket hűveival szemben már annyiszor tett, ezen derék intézet megalapításával és továbbfejlesztésével az egyházmegyének olyan intézetet adott, melyben kevés költséggel a szülők leánygyermekük további nevelését, tanítását és kiképzését a lehető legjobban és legkönnyebben eszközölhetik. Célját és hivatását ezen intézet szem elől sohasem téveszti; miért is a szülők hálája kifogyhatatlan ezen intézet alapítója és vezetői irányában.

Nem csalatkozom bizonyára, ha azt állítom, hogy ha a mi jóságos atyai főpásztorunk ezen vasárnapi ünnepélyt látta volna, szívének és lelkének jóleső örömet kétséget kizárólag mindannyian az ő jóságos arcáról leolvashattuk volna, pedig azt hiszem, neki, ki uton, utfélen tapasztalt jóindulatúak és fejedelmi bőkezűségeit már nem egyszer ünneplétek hatalmasok és kicsinyek, gazdagok és szegények mégis azt hiszem, valamennyi nagy ünnepletés között legjobban esik szívének, ha azt látja, hogy az ő gyermeke, mint amilyen ezen intézet is, hálás iránta és az általa megjelölt uton haladva célját sohasem tévesztve el, megemlékszik róla.

Maga az ünnepély nagyon szépen folyt le. A nagy közönség részére csak annyi meghívót bocsátottak ki, mint amennyien a teremben elférnek és így teljesen meg is töltötték az intézet nagyertermét.

galmon aranyfonálként végigvonuló magyaros kedélyesség mindvégig megmaradt a jóízű és előkelő vidámság korlátai között.

A „közgyönyörűség“ szó nyelvképzési szempontból meglehetősen kifogás alá esik, de a gombosiak május 30-ára úgy készülték, hogy az valóban mindenkire nézve a szó nemes értelmében közgyönyörűséggé vált, s ennek előidézésében a jóízű, figyelmes bölgyek és az ügybuzgó tantestület mellett a község tevékeny, dala-lás jegyzőjét, az örökifjú Berecz Károlyt is elismerés és köszönet illeti.

Kritikus.

Az én életem ...

Az én életem nem virágos róda,
Az én életem homoksisivatag
S mi dalt s virágot tépegetek róla,
Álomvilágból lopom oda csak ...

Az én bánatom nem gomolygó felhő,
Az én bánatom virághervadás,
Az én bánatom halkan siró szellő,
Erdő mélyéből galambzokogás ...

Az én örömem nem a való képe,
Az én örömem egy ábrándvilág,
Az én örömem édes tőve, kéje
Csillogó harmat, himporos virág ...

Az én világom egy gyönyörű lányka,
Az én világom bűvös álmódás,
Az én világom a szívem világa,
Az én világom — édes csalódás! ...

Herold Gyula Béla.

Az ünnepély két részből állott. Az első rész: „Szűz Mária élete”. Cantata, harmonium és hegedűkísérettel Zimmermann Józseftől, élőképkel egybekötve. Hat képben mutatták be az intézet növendékei Mária életét; minden egyes élőképet a közönség igaz szívből kitérő tetszéssel és lelkesedéssel fogadott és mindannyiszor az intézet mások oly csendes falait a hangosan kitérő tetszésnyilvánítás megrezgettette. Igen ügyes kére vall az egyes élőképek összeállítását, melyek nézésével nem győzött a közönség eléggé betelni. Nagyon szépen és teljesen korrektil énekeltek a növendékek a darabban előforduló énekeket is.

Az ünnepély másik része pedig az érsek arcképének leleplezése volt. A képet az érsek ajándékozta az intézetnek.

Mikor a növendékek bevezették igazán szép előadásukat, előállott az intézet buzgó és fáradhatlan igazgatója és siri csendben a következő igazán szép beszéd kíséretében leplezte le és adta át az érsek arcképét:

A kegyeletnek örökké szép oltárán áldozunk, amikor most hódolatleljes tiszteletünk, törhetetlen ragaszkodásunk és mélyen érzett hálánk igaz tolmácsaiva, az emberi nagyság el nem évtől alkotásainak igénytelen szöszölőivá szegődünk, hogy legalább részletekben le-
rójjunk azt a szt. adót, melylyel egyházunk s hazánk nagynevű fiának, szerény intézetünk bőkezű Alapítójának és fentartójának, főtisztelendő Császka György kalocsai és bácsi érsek Ur Nagyméltóságának örökre adózunk.

Az alkalmat kegyeletes ünnepségünkhez Nagyméltóságának közelgő felszázados áldozati jubileuma nyújtja és az a kinttűntet kegyessége, hogy intézetünket nagybecsű arcképével megajándékozni méltóztatott. Bár a legkisebbek és legutolsók vagyunk hűvei között és leggyöngébb a szavunk azoknak a fennkölt érzelmeinek a kifejezésében, amelyek Nagyméltóságának ünneplésére széles e hazában száznak és ezrek hálás és lelkes ajkairól felhangzanak: mégis a legelső között kívánunk lenni mély tiszteletünk, hódolatunk, szeretetteljes ragaszkodásunk nyilvánításában.

Már-már nehéz feladat manapság, a közmondásossá vált jellemzőség korában az emberi nagyság kimagasló alakjait híven megrajzolni, az igazi érdemet, erényt és derekasságot méltóképen ünnepelni; mert a magasztosság kifejezése közhelyekké váltak, melyekből pazarul merít az edesszavú hízleg szertelensége, ki hajlékony szavakból fon koszort, hogy azzal befedje és eltakarja bálványának gyarlóságait. Az önalkotta nagyságoknak szédítő arányokban növekvő magas száma teljesen lefoglalja az emberi elismerésnek annyira kívánatos és irigyebb babérjait. Beteges törekvés az, mely kiaknázza a gazdag márványtelepek mélyeit, ércet, követ balomra halmoz, hogy szobrokat emeljen, vászonra vesse a dicsőség teljes multnál sivarabb jelennek kevésbé fényes alakjait is. E mellett az igazi érdemnek alig jut valami. A tudomány, a művészet, a társadalmi erények vajmi gyakran az emberi becsülés morzsálcáinak tengődnék, míg csukott szemekkel, pazarul tekozolják az érdekközösség alkotta álnagyságokra. Hisz a gondolkodásában renyhe, tetterőiben sorvadtt nemzedéknek többet ér egy bűvös, röpke jelszó, mely a képzetet tüzelve a pillanatnyi érdeknek hízeleg, mint egy komoly, önzetlen munkásságban eltöltött élet. A mindennapos vásári lármában ezt nem veszik észre, de igenis azt, ki silányabb arucikkével elég ügyesen bérbetett kikialtókkal üzkerdik. Az emberi nagyságot, melyet egy puritán jellemű mult eszményként hódolatával környékezett, bizonyos körökben már árfoyam mellett jegyzik. Ki ad többet érte?

Tökéletlen kép az, melynek ihlettségét a fej köré vont gloriának kell kifejeznie; mert nem látjuk az eszményt, a benső tartalmat az alak vonásain megtestesítve. Pedig a tartalmatlanságot nem takarják és nem pótolják értéktelen külsőségek.

Hány nagy alakunk annyira nagy, hogy ezt megértené?

Felsőszáz esztendő az emberiség történetében is számottevő időszak, egy ember életében már nagyjelentőségű esemény. Felsőszázad, melynek lepergett napjait nem a boldogító ifjúkor bűbájosa almai szöttek át, hanem amely a hivatásos pálya komoly munkájában, lelket edző nemes küzdelmeiben folyt le; mely lesújtott és felemelt, boldogított és örömmel táplált, megalázott, telmagasztalt, babérral koszoruzott.

Felsőszáz év előtt egy levita térdelt az apostolud előtt, hogy méltónak találtsék felvétetni azok közé, kik az Isten titkainak kezdői. És fejére nehezdedtek a szentelő kezei: vedd, ugymond, a szentleket, oldozz és köss; vedd az Ur igáját, mert az édes és a terhe könnyű; vedd a papi ruhát, mely a szeretetet jelenti; vedd a hatalmat Istennek áldozni és legyen áldva, amit megáldasz, megszentelve, amit megszentelsz; pap vagy mindörökké.

Örkényvnyű igék, melyek átjárják a szívet, a lelket, a velőkig hatnak. Természetfeletti jelleget és erőt kölcsönöznek az Urnak erejét, mely áttöri a kéklő egboltozatot és lehoz a nyirkos sirbantig. Felkent szolgálja az Urnak, ki az ég áldásait közvetíti az emberiségnek. Szárnyszegettek benne a természeti ember öns törekvései, hogy mindenes lehesse mindenkinek: ereje a gyarlónak, támasza az ingadozónak, vigasza a megbasoulottnak, szöszölőja a könnyörtülettnek és irlalomnak, áldozata a munkás szeretetnek, bator védelmezője és hirdetője az igazságnak, apostola az emberiség erkölcsi és eszményi világának.

És mindez egy emberöltőn át!
Mily páratlanul fenséges, isteni küldetés! Egy boltnak nevezett kéz, melyet az emberszeretet elevenít, oltart emel a hitnek, palotákat a tudománynak és közművelődésnek csak azért, hogy alkotásaival szolgálatot tegyen egyháznak, nemzetének — Crucis Amore, a kereszttel való szeretetből.

Ezekben tükröződik vissza az emberi nagyság híven és igazán és nem azokban a trónra emelt divatos ideálokban, kik előtt derékszögbe görnyedve porban eszszak, míg magasra tartott fóvel járnak-kelnek a szemlesztött alázatosság homlokán.

A könyörtület és részvét szeretet adományai, melyekből az önzés és kapzsiság tóktét halmoz össze, nem kerülnek a hirharangra. De nem azért nem, mivel a koldus, a szemérmes, hanem hogy ne tudja a bal sem, s mit cselekszik a jobb.

Szóljak-e a mi mély hálánkról, igaz kegyeletünkről azokért a nagy alkotásokért, melyekkel Nagyméltóságunk hivatásunknak, tevékenységünknek munkakört adott, nö-

vendékeinknek életpályát, intézetünknek létet biztosított, hogy bár szerény munkásságunkkal közrehasunk azoknak a nagy horderejű eszméknek a megvalósítására, melyek érdekében felszázados át szellemi és anyagi kincseit áldozatul hozta — Istenért, hazáért, az emberszeretetért. Azt kívánja tőlünk, Önöktől is, k. növendékek, hogy abban a szerény működési körben, melyet valamikor a társadalmi életben hivatvák, buzgó terjesztői legyenek eszméink, hivatott ápolói a vallásos és hazafias érületnek, a legszebb erények magvetői azokban a kis szívekben, melyeknek gondozása élet-hivatásukat képezendi.

Es hogy zálogot adja anuak a nagy szeretetnek, mely számunkra is egy kis helyet juttat atyai szívében, kegyesen megengedte, hogy intézetünket arcképével fel-díszítsuk, hogy közöttünk éljen szeretetével örömtünkben, bánatunkban, faradalmainkban, küzdelmeinkben mint segítő, hátorító, vigasztaló, áldástosztó.

Ezek a szívek, melyekkel nemes alakját megörö-
kítették, idővel elhalaványodnak, elkopnak; de megmaradnak érdemei elváltlhetetlenül, megmarad hálánk, kegyeletünk, szeretetünk az érdemszerzés batárán és idején túl is, melyet a jó Isten minél hosszabbra nyújtson, tetézze áldásainak, kegyelmeinek bőségével.

Isten áldja! Isten tartsa! Isten éltesse!
A kép igen sikerült mellkép, teljes érseki ornatu-
ban látható rajta a főpásztor, jóságos arcáról leolvasható a nemesség és a nagylelkűség.

Nem mulaszthatjuk el hálás köszönetünket kifejezni az intézet vezetőjének, dr. Hübner Gyula igazgatónak és az intézet főnöknőjének, kiknek azt hiszem orszlánrészük volt a siker elérésében, de méltó dicséret érdemelnek melletük az intézet többi tagjai és növendékei is, kik a mai napon bemutatott ünnepélylyel a nagyközönségnek ismét egy élvezetes napot szereztek.

Zombor város közönsége nagy hálával tartozik kegyelmes főpásztorának e derék tanítézet felállításáért, mely vallásos és magyaros szellemű működésével egyike azoknak a nagyjelentőségű géopontoknak vidékünkön, mely hivatva van nemzeti kulturális missziót teljesíteni. Felelte kívánatos volna azonban, sőt éppen a nemzetes irányu nevelést tekintve, hézagpótló az intézetnek kibővítése a tanítóképezzel. Azt hisszük, hogy aránylag nem sok befektetéssel járna, mely bőven kamatozna bázárunknak, társadalmunknak, különösen városunknak. Jó volna, ha városunk tenne valamit a maga részéről is és kikérné ez iránt nagyméltóságának támogatását.

Esküdtszéki tárgyalás.

A zombori kir. törvényszék mint esküdtszéki bíróság folyó hó 11-én, hétfőn délelőtt 9 órakor vette tárgyalás alá Barvich István ó-szivaci lakos szándékos emberölés büntetével terheltnek bűnügyét.

A főtárgyaláson Csathó Ferenc, a szegedi kir. ítélő tábla elnöke is jelen volt és figyelemmel kísérte az érdekes tárgyalást.

Az esküdtszéki bíróság képviselői voltak: elnök: Gózsdu Elek kir. törvényszéki elnök; szavazó bírák: Kovácsics Cézár dr. és Kemény Béla törvényszéki bírák; jegyzők: Gadó János és Csekmanek Rezső dr. törvényszéki aljegyzők. Közvádó: Konyovits György dr. kir. alügyész. Védő: Pavlovits Jenő dr. Szakértő orvosok: Duchon János dr., Hável József dr. Német tolmács: Strasser Lajos dr., szerb tolmács: Bugarszky Koszta dr.

Gózsdu Elek elnök az ülést megnyitván, kezdetét vette a megalakulás.

Elnök konstatalja, hogy a soros 30 esküdtt közül huszonheten jelentek meg. Rác György távirati értesítést küldött, dr. Drakulits Pál törvényszerű idéztetése dacára sem jelent meg, Drescher Ede pedig meghalt.

Miután ugy a kir. ügyész, mint a védőügyvéd visszavetési jogát gyakorolta, a következő tagokból alakult meg az esküdtszék: dr. Grüner Samu, Matzitz Gusztáv, dr. Zákó István, Mayer István, ifj. Vojnits István, Müller Vilmos, Hauke Imre, Raisz Lajos, Gráff Nikáz, Kelő Mór, Juhász Mihály, Temesváry József.

Az esküdtek letették az esküt és ez után a törvényszék visszavonult az igazolatlanul távolmaradt esküdtek feletti határozat céljából. Néhány pernyi szünet után Gózsdu Elek elnök kihirdette a törvényszék határozatát, mely szerint Rác György és dr. Drakulits Pál igazolatlanul elmaradt esküdteket a törvény 20. §-a értelmében 250—250 korona pénzbírságra ítélte.

Ezután a vádlevél felolvasása után kezdetét vette a bizonyítási eljárás.

A tényállás a következő: Barvich István ó-szivaci lakos 1900. évi március 1-én mostoha leányának férjét, Körber Ferencet egy revolverrel megölő szöszölő után lelőtte, ki néhány napi szenvedés után sérülésében meghalt. A vád a büntetőtörvény 279. §-ában meghatározott szándékos emberölés büntetési alapul.

A bizonyítási eljárás befejezése után elnök felhívta a közvádót és a védőügyvédeket az esküdtekhez intézendő kérdések betérjesztésére, a mi megtörténvén, a bíróság visszavonul a kérdések megszövegezésére.

A bíróság három fő és két mellékkérdést tett fel az esküdteknek.

A kérdések fölvetése után dr. Konyovits György, a fiatal jogász neuzedék kiváló képzettségű tagja, kir. alügyész mondotta el meggyőző jogi érvekkel telt szép vádbeszédét, a melynek végeztével arra kérte az esküdteket, hogy a vád-

hatóság részéről benyújtott kérdésekre igennel válaszoljanak.

Dr. Pavlovits Jenő szépen és megleghangon előadott védőbeszédében vádolt felmentését kérte.

A vád- és védőbeszéd elhangzása után Gózsdu Elek elnök a bűnügyre vonatkozó kérdéseket egy hatáson jogi fejtegető beszéd kíséretében nyújtotta át.

Ezután az esküdtek határozathozatalra visszavonultak és $\frac{3}{4}$ órai tanácskozás után Hauke Imre az esküdtek főnöke, kihirdette a következő verdiktet:

Az I-ső kérdésre nem, a II-ik kérdésre nem, a III-ik kérdésre nem, a IV-ik kérdésre 7-nél több igen, az V-ik kérdésre igen. Miután a jegyzőkönyvbe az V. kérdésre adott igen szavazat tollhibából eredt, az esküdtek újra visszavonultak és e hibát kiigazították.

A marasztaló verdikt után a kir. törvényszék visszavonult itélethozatalra. Tanácskozás után Gózsdu Elek elnök kihirdeti a kir. törvényszék itéletét, melylyel Barvich István halált okozó súlyos testi sértés büntetése miatt két évi fogházra ítélte.

Ezzel a tárgyalás befejeztvén, éjjel tizenegy órakor véget ért.

Ujdonságok.

A koronázás évfordulója.

A koronázás harmincharmadik évfordulóját a szokásos kegyelettel ünnepelte meg városunk közönsége. A vármegyei, városi és állami középületekre és az iskolákra kitértek a nemzeti lobogót. Az iskolákban a tanárok és növendékek együtt ünnepele a nevezetes évfordulót, melynek jelentőségét hazafias beszédek és szavalatokban méltatták. Az előadások az összes iskolákban szüneteltek.

A megtartott iskolai ünnepségekről a következő tudósításokat vettük:

A felső kereskedelmi iskola ünnepélye. Az ifjuság tanáraikkal együtt az intézeti zászló elővitele mellett a róm. kath. plébánia templomba vonultak isteni tiszteletre. A szentmisét Buday Gergely hittanár celebrálta. A szentmise után az intézet helyiségébe vonultak vissza, a hol a koronázási emléktünnepélyt tartották meg a következő programmal: A Hymusz eléneklése vezette be az ünnepélyt, mely után Szah József Dalnady Győző „Hazafias eszmény” című ódáját szavalta el. Utána Scheibner Aladár „1867. június 8.” címen igen érdekes, szépen kidolgozott értekezést olvasott fel és Pfeifer Kalmán Bajza József „A királyra” szép ódáját deklamálta. A hazafias ünnepély a „Szózat”-tal zárult. A közönség, mely élénk érdeklődéssel kísérte az ünnepély lefolyását, emelkedett hangulatban oszlott szét.

A főgymnasium ünnepélye. A zombori állami főgymnasium is hazafias kegyelettel ünnepelte meg a koronázás évfordulóját. A szentmise után a tanuló ifjuság az intézeti tornacsarnokba vonult, a hol már nagyszámú díszes közönség gyűlt össze. Az ünnepély lefolyása a következő volt: A „portici néma” nyitányat az ifjusági zenekar adta elő nagy hatást kelte. Erre az ifjusági önképzőkör titkára olvasta fel az önképzőkör mult évi működését kitüntető jelentését. Az ifjusági énekar a „Nemzeti imá”-t és a „Kuruc nóták”-at énekelte. Szondy István igen ügyesen „Egy udvarias ember” című vig monológot szavalta; Orschelbacher Károly pedig Vörösmarty „Hymusz”-at adta elő. Volt ezenkívül látványos versenyírás és jutalomdíj-kiosztás is. Vegül az ifjusági zenekar egy indulót játszott.

Személyi hír. Zalabéri Horváth Géza, a zombori honvédszázalaj parancsnoka állását eltolgatta.

Kitüntetés. Öfelsége a király Badics Ferenc drnak, a budapesti tanárképzővel kapcsolatos gyakorló főgymnasium igazgatójának, az újvidéki kir. főgymnasiumi tanárának a tanügy terén szerzett érdemei elismerésül a kir. tanácsosi címet adományozta.

Személyi hír. Csathó Ferenc, a szegedi kir. tábla elnöke, a bíróságok ügymenetének felülvizsgálatára szombaton városunkba érkezett.

Kitüntetés. Öfelsége a király Nagy Lajos esendőrmeesternek, a palánkai esendőrör vezetőjének, hű és hosszú szolgálatai elismerésül a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

Estély dr. Pavlovits Simonnál. Dr. Pavlovits Simont, a megye nagy népszerűségű, fényes tehetségű főorvosát a szerb király a szent Száva rend keresztjével tüntette ki a gyógyászat és az orvosi irodalom terén szerzett érdemei elismerésül. Nemrég érkezett meg öfelsége a király engedélye a rendjel viselhetése és a rendjel is, mely díszes és izlésees kereszt fehér-kék színű szalagon. A kitüntetés alkalmából dr. Pavlovits Simon fényes lakomat adott e hó 8-án este, melyre hivatalosak voltak: dr. Balogh Ernő, Bertolino Sándor, dr. Bikar Nenád, dr. Drakulits Pál, Gyórfy Géza, Hauke Imre, Karácson Gyula, Koczkar Zsigmond, Kozma László, Latinovits Géza, Latinovits Pál, dr. Molnár Károly, dr. Mikosevits Kanut, Pribil Ernő, Széchenyi József, dr. Széchenyi Tamás, Szemző István, Szemző Károly, Sztankovits György, Tarczay Dezső, báró Vojnits István, ifj. Vojnits István, dr. Zákó István, Zákó Milan. A fényes lakoma pompásan sikerült, mit külön hangsúlyoznunk alig szükséges, mert dr. Pavlovits Simon házanak, a ház urnőjének és családjának vendégszeretete és előzékenysége közismeretű.

Kinevezés. A pénzügyminiszter Cserninszky Andor budapesti lakost a zombori pénzügyigazgatósági számvevőséghez ideiglenes minőségű pénzügyi számtisztte nevezte ki.

Kirendelés. Az igazságügyminiszter Rontsinszky Miklós zombori járásbírósi aljegyzőt a zombori ügyészség kerületébe ügyészségi megbízottnak rendelte ki.

Püspöki zsinat. A görög keleti szerb püspöki zsinat — mint értesültünk — e hó 17-én ül össze Karlocán. A püspöki zsinat Brankovits pátriárka és Zmejanovits püspök ismeretes ügyét is tárgyalni fogja.

Előléptetés. Az igazságügyminiszter Mészöly István dr. és Lahner Antal apatini járásbírósi albirákat a IX. fizetési osztály 2. fokozatába leptette elő.

Kilencszázéves jubileum. Országsszerte vélekedve ünneplik meg a katolikus vallás hazánkban való elterjedésének kilencszázados évfordulóját. Császkai György kalocsai érsek külön körlevelében hívja föl híveit e nagy esemény megünneplésére és az ünnepély napjára folyó hó 29-ét tűzi ki. A kalocsai bácsi érsekséget szent István alapította és szent Pál oltalma alá helyezte. Szent Pál védszentje vármegyénknek is.

Utazás a természetben. Dr. Platz Bonifác könyve. Említettük már, hogy a szegedi főgázgató a tanuló ifjúság részére „Utazás a természetben” cím alatt pompás könyvet írt, mely különösen jutalomkönyveknek válik be. E kitért könyvet most a vallás- és közoktatásiügyi miniszter az összes iskoláknak beszerzésre és a tanuló ifjúság között való terjesztésre ajánlotta.

Eljegyzés. Temeresti Milloss Virgil pénzügyigazgatási irodatiszt eljegyezte Mayer Frigyes hangszerész leányát, Paulát.

Képviselői beszámoló. Kovács Pál Zenta város országgyűlési képviselője mult vasárnap Zentán beszámoló beszédet tartott. A zentaik köztiszteletben álló, népszerű képviselőjüket nagy fényvel és lelkesedéssel fogadták és tiszteletre faklyászenet rendeztek. A közönség nevében Szárics Bertalan főügyész mondott üdvözlő beszédet, melyben a kiegyezés óta működő kormányok politikáját és küzdelmeit esetele. Majd Kovács Pál érdemeinek méltatására és Zenta város közönségének halálját tolmácsolta. Kovács Pál válaszában változó parlamenti működését és megjelölte a haladás útját, a mely után az egész nemzettel együtt Zenta is haladni fog. Beszéde végén megköszönte a lelkes ovációt és megígérte, hogy mindent el fog követni Zenta város és a zenta polgárok érdekében. A faklyászene után társasvacsora volt, a melyen igen sokan vettek részt és sok áldomással üdvözöltek a szeretett képviselőt.

Eljegyzés. Strasburger Antal tabi nagybirtokos eljegyezte Bosnyák Margit kisasszonyt, Bosnyák János bezdáni községi jegyző leányát.

Érettségi vizsgálat a kereskedelmi iskolában. A zombori felső kereskedelmi iskolában a tegnapi napon kezdődtek meg az érettségi vizsgálatok. Az érettségi vizsgálatokon a kereskedelmiügyi miniszter részéről Kulinyi Zsigmond a szegedi kereskedelmi és iparkamara titkára, a vallás- és közoktatásiügyi miniszter részéről Lengyel Sándor van mint miniszteri biztos jelen.

Bács-Bodrogh vármegyei Gazdasági Egyesület közhírré teszi: hogy az egyesület tagjai és általában a birtokosok, amennyiben helyben vagy a környéken munkásokat nem fogadhatnak fel, a munkásszükséglet kielégítése végett saját községük illetőleg törvényhatóságuk munkaközvetítőjéhez, vagy pedig a földmivelésiügyi miniszterium munkásszükséglet osztályához forduljanak, hol a felfogadandó munkások felől tájékozást szerezhetnek.

Eljegyzés. Vettük a következő eljegyzési kártyát: Szekules Jenyke Kovács Péter jegyesek. Rigyica, B.-Petrovosszellő, 1900. június hóban.

Új szerkesztő. Thim József dr. apatini járási orvos, lapunk jeles munkatársa a „Közegészségügyi Kalauz” főszerkesztőjévé nevezetett ki.

Sport-egyleti közgyűlés. A zombori sportegylet folyó évi július hó 1-én a „Csitaonica” vendéglő külön helyiségében rendkívüli közgyűlést tart. A közgyűlés tárgya: Györfy Géza elnök lemondása.

Szegények ügyvédei. A zombori ügyvéd-egylet közhírré teszi, hogy a zombori kir. járásbíróóság területén lakó, szegénységet igazoló ügyfeleket úgy peres, mint perenkívüli, valamint fenytő ügyekben is június és július havában a következő ügyvédek képviselik: dr. Drakulits Pál, dr. Falcione Nándor, dr. Nicolics György és dr. Pataj Sándor.

Tornaverseny. A zombori főgymnasium folyó évi június hó 8-án délután 4 órakor a gymnasium udvarában intézeti tornaversenyt rendezett. A versenyek végén a széri elnöke: szigeti Györfy Géza kir. tanácsos lelkes szavak kíséretében osztotta ki a díjakat.

Eljegyzés. Utry Máté gajdobrai aljegyző eljegyezte Bartsch Jolán kisasszonyt Bajárról.

Új tisztviselő. A tisztviselői vizsgák országos bizottsága Wagner Károly dr. újvidéki gyakorló orvost tisztviselővé képesítette.

Ifjúságom. Herold Gyula Béla verskötetete díszes kiállításban megjelent lapunk kiadói hivatalában. Az érdekes könyvre még visszatérünk lapunk legközelebbi számában.

A szegedi kamara évkönyve. Az összes kereskedelmi és iparkamara között elsőnek adja közre a kerület 1899. évi gazdasági viszonyairól szóló évkönyvét a szegedi. Ezt az évkönyvet, mely a napokban került ki a sajtó alul, a kamara tagjai, kerületének érdekelte, hatóságai számára adja ki és gazdag tartalmu ezuttal is a kilenc nyomtatott ivre terjedő évkönyv, a melyet lapunk legközelebbi számában részletesen ismertetni fogunk.

Pályázat. Az ó-becsei járásbírósnágnál albirói állásra pályázat van hirdetve. Folyamodásokat két hét alatt lehet benyújtani.

Köszönetnyilvánítás. Tripolszky Béla Bács községnek tevékeny és figyelmét mindenre kiterjesztő derék jegyzője a karavukovai községi népiskola legjobb tanulója részére I aranyat adományozott jutalomdíjjal, mely a folyó hó 8-án megtartott évzáró ünnepélyen Gfrerer József IV. osztályú tanulókat osztott ki. A karavukovai tantestület ez uton is hálás köszönetet mond a lelkes adakozónak.

Nyuli Mihály ügye. Június hó huszonhatodikán érdekes esküdtészi tárgyalása lesz a budapesti büntető törvényszéknek. Akkor fogják tárgyalni Nyuli Mihály zombori lakos ismert ügyét, a ki Horváth István dr. budai ügyvédet szertelen haragjában agyonlötötte. A tárgyalásra mindössze hat tanut idéztek meg.

A kuria a hozományról. A legfelsőbb bíróság most egy konkrét esetben kimondotta, hogy az ingó hozományt (tehát pénzt és értékpapírt is) a nő a házasság tartama alatt visszakövetelni, illetőleg saját kezelése alá venni még akkor sem jogosult, ha férjétől elváltan él. A hozomány a házasság megszűntével a nő által, vagy ennek elhalálozásakor örökösai által csak oly minőségben és mennyiségben követelhető vissza, mint az tényleg átadott, vagyis a szaporulat visszakövetelés tárgyát nem képezheti. Nem követelhető tehát a készpénzbeli hozomány után járó kamatok sem, mert ezek a férjet illetik.

Eljegyzés. Budimcsevits Ferenc zombori fodrász eljegyezte Kubatov Terka kisasszonyt.

Tűz. Folyó hó 9-én déli 12 órakor tűz ütött ki a szivaci-uton levő Anisits Ferenc földmives, zombori lakos tulajdonát képező 458. számú házban. A tűz egy félster alul ütött ki, oka ismeretlen. Vagy 3/4 óráig a tűzoltók nem jöttek a helyszínére, mert a fákttól és az újtemplomtól a toronyór a tűzet nem vehette észre. A füst a nagy szélben nem fölfelé, hanem lefelé szállt s így e miatt sem lehetett rögtön észrevenni. A butorneműket s a tárgyak legnagyobb részét idejekorán megmentették; de az ott lakó Knapich Antal városi munkás által tartott selyembubókat nem menthették meg, mert azok a füst által elpusztultak s így a 4 heti fáradságos munka kárba veszett. A főkapitány a helyszínen megfelelő számú rendőrökkel idejekorán érkezett meg s a legnagyobb rendet tartotta fenn. Szerencse, hogy a szél a szivaci országútra irányult s nem a városba, különben több ház is leégett volna. Délután 2 óráig teljesen eloltották a tűzet. A ház biztosítva volt.

Tanító, mint kivándorlási ügynök. Egy a német földről nagy nyomorúságban sanylódvé visszatért magyar-sváb karaván hazavonulásáról hoztunk lapunk legutóbbi számában hírt. Ezek a kivándorolt szegény flótások keservesen csalatkozva, lerongyosodva bandukoltak vissza tolonconon csapatosan az elhagyott magyar földre. Ezen alkalommal érkezik épen a szenzációs leleplezés híre, hogy Jockel Henrik községi tanító, a kivándorlási ügynök, ki a németek kivándorlását fizetszerűleg közvetíti. Ő maga beismeri ezt a mesterséget és azt tartja, hogy ő hazafias dolgot mivel, mert a svábok külföldről pénzt hoznak haza. Látjuk, hogy micsoda vagyont. Visszajött egy részük vagyont nélkül keserves panaszszal. Egyébként a kivándorlási ügynök tanító ur levele, melyet a „Bácskai Hírlap”-nak küldött, így szól: „Lásza mélyen tisztelt szerkesztő ur! Oly módon, mint én is ezt teszem, mint egy szegény falusi tanító, sok ember is fáradoznék — akkor, de csak is akkor — meg fog szünni a szocializmus — sok jót tehetünk néptünkkel, megszűnik az elégedetlenség, a jólét helyre fog állítani és teljesíteni fog a legnagyobb magyar jóslata: Magyarország nem volt, hanem lesz! Ő volt az, aki azt mondta, ne várjunk mindent a kormánytól, ki ki hivatta van a baza jóvoltáért dolgozni. Lelkiismeretem tiszta, büszkén merem mindenkinek megmondani igen is, én voltam a kezdeményezője ennek, hogy munkásaink nemcsak itthon, de külföldön is kenyeret keressenek, büszkén merem állítani, hogy ezáltal hazafini tettet teljesítettem, mert munkaeonk érvényesítését külföldön is megismerttettem és érvényt szereztem.” Így beszél Jockel Henrik magyar néptanító. S ezt megtűrük az állásában? Megtűrük ezt a lelketlen üzérkedést a hazafiság nevében a hatóságok. Hazafiságnak nevezi ez a különös tanító ur azt, hogy kiszállítja a mi derék svábjainkat a magyar-gyűlölet szászok közé, hogy onnét rongyokat és magyargyűlöletet hozzanak haza. S még dicsekszik vele, hogy ő kezdeményezte a bácskai kivándorlást.

A báti vadember. A Bába közelében levő Bába község határában két héttel ezelőtt egy nyakig meztelen ember tűnt fel, a ki tüvltve és fogcsattogtatva üldözött különösen az asszonyokat. A báti és környékbeli parasztságok már nem is mertek munkába menni. A mult héten megragott a szörny egy a szőlőben dolgozó parasztszönyt és azt fojtogatni és harapni kezdte. Az asszony rémült sikoltására elősiető férfiak már nem foghatták meg, mert elmenekült előlük helyére, a nádasokba. Ide pedig nem merték a parasztemberek követni, mert a talaj nagyon ingoványos és mert a babonás nép azt hitte, hogy egy a pokolból kiszabadult ördöggel van dolga. Hosszas üldözés és keresés után végre sikerült a csendőrségnek kézre keríteni a számalomra méltó embert. Teljesen elvadult és úgy látszik, beszélni sem tud, mert minden hozzá intézett kérdésre válasz helyett fogait esikorgatva, állatok módjára morgott. Oduja a nádasok között összeragasztott csont és egyéb hulladékokkal volt telve. Kitértől és hogy mióta kóborol, semmi felvilágosítást sem tud adni.

„Adóss fizess.” Mindenki jól ismeri ezt a kellemetlen kötelességet, csak hogy nincsen minden adós abban a helyzetben, hogy fizethessen. Handler Mátyas mosorini lakos Peller Rezső temerini kereskedőnek bevásárolt fűszerekért egy nagyobb összeggel tartozott. Peller felszólította Handlert, hogy egyenlítse ki számláját, csak hogy utóbbi most nem volt abban a helyzetben, hogy megtehesse, hanem annak kiegyenlítését legközelebbre ígérte. Peller ebbe az elintézés módba nem akart belemenni, hanem a bitelezői voltával visszaél és a hozzá gyanúlanul beállító Handler Mátyást szobájába csalta, inasával az ajtót rázáratta és Handlert véresre verte. És azután, mint aki dolgot a legjobban végezte, az ajtót felzárta és adóssát kiengedte. Handler, Peller ellen — ki ellen különben hamis bukás miatt bünvádi eljárás van folyamatban — a rendőrségnél személyes szabadság megsértése és könnyű testi sértés miatt büntető fejelentést tett.

Sertésvész. Zentán újból föllépett a sertésvész és a város hivatalos zár alá vétetett.

A községek háztartása köréből.

I.
Megyénk kizárólag földmives községekből áll és így nagyon természetes, hogy nemcsak lakosainak, de magának a községeknek háztartását is a föld jövedelme fedezi. Ha jól jövedelmeznek eme községi földek, úgy a községi költségvetés fedezetet nyer vagy legalább is kevesebb pótdózást követel a polgároktól; míg ha ezek hasznosítása csökken, avagy teljesen is elmarad, úgy a közdózás emelkedik; mert végre is a községi szükségleteket fedezni, a meglévő intézményeket fentartani, sőt tovább fejleszteni is józan éssen alapuló erkölcsi kötelessége minden községnek a kor és saját igényeihez mérten.

Könnyű tehát belátni, hogy minden községnek kiválóan érdekében áll bérföldjeinek kedvező hasznosítása, azoknak jókarban tartása, a kizsárolástól való megóvása. Mert nagyon rossz gazda volna az, a ki csak a közvetlen jelen jólétének

biztosításáért elvetné, lehetetlenné tenné a jövőt. Még inkább áll ez a községekre!

Eleddig, míg a községi közigazgatás, a nevelésügy, a közrendészet stb. szerényebb mederben mozogtak avagy el is hanyagoltattak, addig minden község gond nélkül rendezte háztartását a vagyont szerényebb értékesítésével is, de manap már az igények, a széleskörű kiadások megkövetelik, hogy minden községi vagyont és így főleg a szántóföld is — kizsárolás nélkül — de évente a lehető legjobban legyen értékesítve.

Eddig a községek a szántóföldjeiket éves bérrendszer mellett hasznosították. Ezt a rendszert be kell okvetlenül szüntetni és e helyett a hosszabb időre terjedő bérleti módot kell meghonosítani.

Régebben még megállhatott az évről-évre szóló bérrendszer, mert bár csekélyebb bért kaptak, de elég volt a fedezetre; de meg akkor megállhatott az ugarrendszer vagyis a föld fele pi-nőben maradhatott, a mikor is visszanyerte ahogy egy termő erejét.

Ámde e rendszer mellett hogy mennyire folyt a rabló gazdalkodás, legélesebben mutatja az, hogy a legtöbb községnek a földje teljesen ki lett zsarolva, úgy annyira, hogy azokat most mélyen a közepes áron alul lehet csak bérbeadni.

Ha tehát nem akarják a községek, hogy földjeik véglegesen tönkre tétessenek, elértéktelensüljenek, úgy mindenesetre a vezetőknak azon kell lenni, hogy az ilyen rablógazdalkodással melőbb szakítsanak és honosítsák meg a hosszabb, állandó bérrendszert, az ugynevezett tanyarendszeres haszonbérletet.

Minden gazda tudja, hogy azt a táperőt, a melyet a szántóföldtől a vetemény elvon, azt vissza kell adni vagy pihentetéssel vagy kellő trágyázással. A községek földjeinél e talajjavítás egyik neme sem foganatosíttatik, mert az, a ki egy évre veszi ki, nem trágyázza, mert nincs érdekében; de pihentetni sem lehet a földet, mert a bérösszegre a községi háztartásnak mindenütt szüksége van.

Ha tehát rablógazdalkodással nem akarják a községek rövid időn teljesen tönkrejuttatni szántóföldjeiket, úgy mihamarabb meg kell kezdeni a tanyarendszeres haszonbérbe adást.

Az ily hosszabb lejáratu bérletekből előnye lenne minden községnek, mert nem lenne jövedelme kitéve az árhullámnak, hanem évről-évre határozott bérösszeg befolyásáról biztosítva volna. Nem kellene minden évben a bérbeadással bajlódni, arra napidíjakat, fuvarokat stb. költeni. A föld továbbá a rajta nevelt állatok trágyájából évenként javíttatnék, mert ez érdekében volna a bérlőnek is, kivált, ha kilitásba helyeztetnék szerződésében amaz előny, hogy az újabb bérletnél a jól gazdalkodó egyenlő bérjárulat mellett elsőbbségben részesül.

De nagy előny lenne az ily bérletrendszerből közzgazdaságilag szociális szempontokból is megyszerte.

Ugyanis nagyon sok törekvő, szorgalmas, munkát szerető olyan földmivelő család kerülne a kiscgazdák sorába, a kiknek az iparkodás minden jele és eszköze meg van, csak hiányzik az a tőke, a mivel az alapot, a befektetést megvethetnék. Az ily derék földmives család megérdemli, hogy neki munkateret adjunk, oda helyezzük a pusztá, nyers talaj fölé, a melyből szorgalmával, értelmes munkájával kincsanyagot terem és a haszon gyümölcseiből nemcsak a tulajdonos községnek juttat, hanem ő maga is szerény beosztással, gondos takarékosággal szerezhet magának annyit, hogy öreg napjaira nyugodt életet biztosítson önmagának.

Tanítók gyűlése Gomboson.

A Bács-Bodrogh vármegyei községi tanítóegyesület apatini köre május hó 30-án tartotta rendes tavaszi ülését Gomboson.

Hadanich Jenő helybeli áll. tanító jól sikerült gyak. előadást tartott, a melyért a gyűlés jegyzőkönyvileg mondott köszönetet.

Az első tétel a most napirenden levő tanterv vita volt. Előadó: Nagy József bezdáni tanító külön tantervet kíván az osztatlan iskolának; vele szemben Zatskó Alajos gombosi áll. tanító az egységes tanterv mellett száll síkra és a köri gyűlés utóbbinak álláspontjára helyezkedve határozatilag kimondja, hogy Magyarország összes elemi iskolái részére egységes tantervet óhajt.

A tanulók szórakozottságának megszüntetéséről az apatini elemi, a gombosi (községbeli), a bezdáni, a b.-keresztúri és a karavukovai tanító testület tartott felolvasást, melyeket a köri gyűlés helyeslőleg vett tudomásul; elismeri hogy a szórakozottság egyik legfőbb oka az iskolák zsufolt-sága s ezért ennek megakadályozása legyen első gondunk.

A tételt a kör megbízásából Farkas Ferenc bezdáni tanító fogja a megyei közgyűlésen előadni.

Az évről-évre vizsgálatok jelen alakjukban való megtartásáról vagy reformálásáról a bresztováci, gombosi (pályaudvar), b.-monostorszei és prigl-szent-iváni tanítótestület értekezett. Hosszas vita után a gombosiak következő határozati javaslatát fogadták el: 1. Évről-évre vizsgálatok eszentul is tartandók, de ezek egyedüli célja csak az lehet, hogy a szülők és a nagyközönséget az iskola működésével megismertethessük és ezáltal érdeklődésüket felkeltsük; 2. hogy az évről-évre vizsgálatok vezetése kizárólagos joga a tanítónak; 3. hogy hasunk oda, hogy közoktatási kormányunk ki mondja, hogy az évről-évre vizsgálatok sem az iskola-széknek, sem a gondnokságnak nem szolgálhatnak alapul arra, hogy a tanító pedagógiai képzettségét megbírálhassa és 4. hogy a kör bizon meg tagjai közül valakit, ki e kérdést a vármegyei közgyűlésen előadja. Az ülés e tiszttel Zatskó Alajos gombosi áll. tanítót bizza meg.

Az indítványok során szóba kerül a tagsági díjak nyilvántartásának és a hátralékosok kimutatásának szükségessége. A gombosi tanítótestület azt indítványozta, hogy a gyűlés utasítsa a kör elnökségét, hogy a befizetett és hátralékos tagsági díjakról mielőbb pontos kimutatást készítsen s azt további eljárás céljából a központi elnökségnek beküldje. Ezen indítvány elfogadását annál inkább reménylik, mert körünk mindig megfelelt kötelezettségének e tekintetben is s a kimutatások beterjesztése csak javunkra válhat. Mire a gyűlés határozatilag kimondja, hogy a kérdéses kimutatások mielőbb a központi elnökségnek megküldendők. Végezetül a központi elnökség egy igen kellemes hírrel lepett meg bennünket.

Czifrusz kartársunk által tudomásunkra hozza, hogy Drescher Gyula, kinek széles körben ismert kitűnően berendezett vaskereskedése van Baján, a különböző szőlő- és oídium-permetező gépeiből az ország tanítószága által eladandó vagy közvetítésükkel elarusított gépek és ahhoz szükséges anyagok árának 5%-át a budapesti Ferenc-József Tanítók Háza javára adományozza s a kérdéses összeget minden hó végén a vármegyei tanító-egyesület pénztárába átszámitja illetőleg beszállítja. Hittel is szállítja említett gépeket és anyagokat a helybeli tanító ajánlatára, ha a megrendelő november hó 1-én lejárt váltót ad. És ámbár a tanítókat még ez esetben sem teszi anyagilag felelőssé az általuk vagy közvetítésükkel rendelt tárgyak árért, becsületbeli kérdéssé leszen mindenkor, hogy csak oly egyént ajánljunk, a kiről határozottan tudjuk, hogy akar is, tud is fizetni. A gyűlés tagjai Drescher Gyulát, a nemes szívű adakozót és Molnár Ferenc központi elnököt, a kiknek ezen örvendetes eseményt köszönhetik, lelkesen megjelenezve, köszönettel veszik tudomásul a nagybecsű ajánlatot s egyhangulag kimondják, hogy minden lehető megtesznek, hogy e révén is mennél többet gyűjthessenek közös otthonukra: a Tanítók Házára.

Az őszi gyűlés helye: Prigl.-Szt-Iván. Több tárgy nem lévén, elnök az ülést, mely az ő éltetésével végződött — berekeszti. Este a helybeli tanítótestület a községbeli úri közönség lelkes támogatásával a budapesti Ferenc-József Tanítók Háza javára szini előadást rendezett. Szinre került Szigligeti Edének Liliomfi c. vigjátéka.

A darab erkölcsi sikerének megítélésére megjegyzem, hogy a taps és az éljen meg nem szűnt az előadás végéig; az anyagi siker is számottevő, mert a nagy költséggel járó, de elkerülhetetlen beszerzéseken kívül, körül-belül 100 koronának maradt a jótékony célra, a melyet a megyei központi gyűjtőbizottságnak elküldöttünk.

Köszönet érte a jószívű adakozóknak!

Városi közgyűlés.

Varosunk törvényhatósági bizottsága szombaton délelőtti rendes ülést tartott a városháza nagy termében. A közgyűlésen, amelyen báró Vojnits István főispán elnököl, a bizottsági tagok nagy számban vettek részt. Báró Vojnits István főispán a közgyűlést megnyitván, a jegyzőkönyv vezetésével Gyurics György főjegyzőt, a szólni kívánók feljegyzésével pedig Gallé Dániel aljegyzőt bizza meg.

Polgármesteri jelentés.

A közgyűlés első tárgya Hauke Imre polgármester jelentése volt a köztgyegek állapotáról. A közigazgatás minden részletére kiterjedő polgármesteri jelentést a közgyűlés egyhangulag, minden felszólalás nélkül tudomásul vette.

Miniszeri leiratok.

A földművelésügyi miniszterium leirata törvényhatósági gazdasági munka közvetítő kijelölése tárgyában. A közgyűlés Latinovits Szaniszló városi szenátort és Gallé Dániel aljegyzőt bizza meg.

A m. kir. belügyminiszterium leirata a közrendészeti és köztisztviselési szabályrendelet 5. §-ának újból való módosítása tárgyában. — Ennél a pontnál hosszas vita fejlődött ki. A dolog története az, hogy a város az új sintérrel olyan feltétellel fogadta fel, hogy a pócegödörök tisztításának a joga kizárólagosan őt fogja illetni és ez irányban meg is változtatta a szabályrendeletet,

amit a miniszter is jóváhagyott. Időközben azonban Ewald Jakab kérvénye folytán kistült, hogy a szabályrendeletnek az a paragrafusa az ipartörvénybe ütközik, mert a pócegödörök tisztítása szabad ipar és azzal mindenki foglalkozhatik. Ez a felfedezés készítette a belügyminisztert arra, hogy a várost utasítsa, hogy a szabályrendelet kérdéses szakaszát módosítsa. A város azonban nem hajlandó belemenni a módosításba addig, a míg az új sintérrel kötött szerződés le nem jár, mert különben esetleg kártérítést kellene fizetnie és ezért az állandó választmány javaslata az volt, hogy felirnak a miniszter rendelkezése ellen.

Paul Kálmán felszólal az ellen. Azt mondja, hogy ellentmondások vannak a referátumban. A törvénynyel nem ellenkezhetik szabályrendelet. Ha ellenkezik, akkor ipso jure semmis. A miniszter beismeri a tévedést, csak a tanács nem akar meghajolni.

A kártérítés alul ugy sem bujhatunk ki, mert, ha fentartjuk a szabályrendelet kérdéses paszusát, akkor meg majd Ewaldnak lesz joga kártérítéshez. Indítványozza, hogy a tanács utasítsa a szabályrendelet módosítására.

Polgármester felszólalásában kiemeli, hogy a tények beszélnek. A város érdekeit meg kell óvniuk. Ajánlja az állandó választmány javaslatát.

Paul utal ismételve arra, hogy a szabályrendelet törvényellenes rendelkezése megszünt létezi.

Báró Vojnits István kiemeli, hogy a szabályrendelet, addig, a míg nem módosított; érvényes. Szavazásra bocsátja a kérdést, mire az állandó választmány javaslata fogadtatik el.

A belügyminiszterium leirata a baja-uti 11. ö. i. számú teleknek átengedése iránt hozott közgyűlési határozat jóváhagyása tárgyában. — Tudomásul vétetik.

Polgármesteri előterjesztések.

Polgármester előterjesztése az időközben elhalt Jakobsits Mihály bizottsági tag helyébe a legtöbb adót fizető bizottsági tagok sorába egy póttag behívása iránt. Popovits István dr. főorvos hivatik be.

A polgármester előterjesztése a Zombor és vidéke belvizrendezése ügyében tartandó tárgyalások és gyűléseken a város mint erkölcsi testület képviseltetése tárgyában. A polgármester kildetük ki.

Ugyanannak előterjesztése a baja-zombor-ujvideki h. é. vasút részvénytársaság igazgatóságába a város részéről egy tag kijelölése tárgyában. A polgármester kildetük ki.

Kérvények.

Dobrenov Anka kérvénye városi maradványföld örökáron leendő eladása iránt. Elutasitattik.

Kérvénye a zombori gör. kei. hitközségnek a Mihajlovits Miklós és György jótékonycélú hagyománya után kivetett birtokváltozasi illetek leírása iránt. Leiratik.

Dr. Pavlovits Simon és társai kérvénye a Szent György téren a Nagytemplom-utcától a Zarandok-utcaig terjedő aszfaltjárda kiszélesítése iránt. Elutasitattik.

A Farkas, Orgona, Sötét, Zöldfa- és Bezdáni-utca lakosainak kérvénye aszfaltjárda kiépítése iránt. A főispán, Paul és dr. Dousozlovics felszólalásai után a Sötét- és Zöldfa-utca aszfaltozása engedélyeztetik.

A Madár-utca haztulajdonosainak kérvénye aszfaltjárda építése iránt. Engedélyeztetik.

Gyurics György városi főjegyző kérvénye szabadságidő engedélyezése iránt. Megadatik.

Dr. Dimitrievits Brankó városi tanácsnok kérvénye szabadságidő engedélyezése iránt. Megadatik.

Veszelinovics Milorad városi I. alkapitány kérvénye szabadságidő engedélyezése iránt. Megadatik.

Lugumerszky Mladen adótiszt kérvénye szabadságidő engedélyezése iránt. Megadatik.

Pocskay Sandor tiszti ügyész kérvénye szabadságidő engedélyezése iránt. Megadatik.

Karnasz Kálmán kiadó kérvénye fizetési előleg iránt. Megadatik.

Burnach Márton irodatiszt kérvénye fizetési előleg iránt. Megadatik.

Ratkó Zsigmond adótiszt kérvénye szabadságidő engedélyezése iránt. Megadatik.

Hanczman Kálmán ruok kérvénye szabadságidő és fizetési előleg iránt. Megadatik.

Gazdasági ügyek.

A gazdasági és pénzügyi bizottság javaslata a sörházépület és telkének hasznosítása tárgyában. Mint-hogy berlő nem akadt, ennél fogva a tanács utasitattik, hogy a hasznosítás iránt tegyen megfelelő javaslatot.

A gazdasági és pénzügyi bizottság javaslata a m. kir. kereskedelmi miniszterium által közüti munkákra adott 2500 forint inség segély elszámolása tárgyában. Elfogadtatik.

A gazdasági és pénzügyi bizottság javaslata a szegénysorsu tudóbetegek szanatóriumánál egy alapítványi hely létesítése iránt. Minthogy erre a célra 10000 korona kellene, annyit pedig a város nem adhat, ezért a kérvény elutasitattik.

A Gyalokay-féle ösztöndíj alapítványához tartozó ingatlanok hasznonberbe adása tárgyában megtartott árlejtés eredményéről szóló jelentés. Tudomásul vétetik.

Főispáni átirat.

Főispáni átirat Omelka Gusztáv ideiglenes díjknak az üresedésben lévő házépítési tiszti állásra történt helyettesítése tárgyában. Tudomásul vétetik.

Ezekután a folyó évi május hó 22-én megtartott számonkérőnek jegyzőkönyve, a róm. k. iskolák 1899. évi zárszámadosa tudomásul vétetvén, dr. Pavlovits Simon városi bizottsági tagnak a virilis tagságról való lemondása folytán póttagul Schöffler Samu hivattott be és a vármegye azon kérelmének, hogy a városi tanácssterem közgyűlések céljára átengedtessek, hely adatott.

Ezzel a tárgysorozat letárgyalatván, a közgyűlés véget ért.

Vármegyei közgyűlés.

Bács-Bodrogh vármegye törvényhatósági bizottságának ez évi II-ik évnegyedes közgyűlése folyó évi június hó 21-ik napján s a szükséghez képest a következő napon mindenkor reggeli 9 órakor fog Zombor szabad kir. város nagytermében megtartatni a következő tárgysorozattal:

1. Alispáni jelentés a köztgyegek állapotáról.

2. Belügyminiszteri rendelet a csurogi jegyző fizetésének megállapítása tárgyában.

3. Földművelésügyi miniszteri rendelet a köztenyészési célokra szánt nem állami ménék megvizsgálásáról szóló szabályrendelet jóváhagyása tárgyában.

4. Kereskedelemügyi miniszter rendelete a betivásár látogatási szabályrendelet módosítása tárgyában.

5. Belügyminiszteri rendelet a bordélyügy tárgyában alkotott szabályrendelet módosítása tárgyában.

6. Belügyminiszteri rendelet a vármegye 1900. évi költségvetésének jóváhagyása tárgyában.

7. Belügyminiszteri rendelet a Zenta városi árva-penz-tári tartalékalapból leirt Fekete Pál és Antal, Gere Imre, Spitzer Salamon és Sinkay Mihály-féle behajthatlan tartozások tárgyában.

8. Kereskedelemügyi m. kir. miniszteri intézvény „a községi közmunka összeírása, megváltása, a váltásösszeg behajtása és felhasználása” tárgyában alkotott vármegyei szabályrendelet jóváhagyása tárgyában.

9. Kereskedelemügyi magy. kir. miniszteri intézvény „Bács Bodrogh vármegye törvényhatósági köztitjai műszaki szolgálatának szervezéséről” alkotott szabályrendelet jóváhagyása tárgyában.

10. Földművelésügyi miniszteri intézvény a m. kir. mezőgazdasági múzeum könyvtáranak gyarapítása tárgyában.

11. Csanád vármegye közönségének átirata a pusztai birtokosok községi adózási kedvezményének megszüntetése iránt az országgyűlés képviselőházához intézett felirat partolása tárgyában.

12. Csanád vármegye közönségének átirata a köznépi jólétét és fejlődését veszélyeztető alkoholizmus lehető korlátozása és az 1883. évi XXV. t. c. alapján szabályozott és engedélyezett koresmai hitelnek megszüntetése iránt az igazságügyminiszter urhoz intézett felirat partolása tárgyában.

13. Zemplén vármegye közönségének átirata az olasz borvám felemelése iránt az országgyűlés képviselő házához és a kereskedelemügyi m. kir. miniszter urhoz intézett felirat partolása tárgyában.

14. Heves vármegye közönségének átirata a járási főbírák, illetve azok hivatali személyzetének a nyomozások teljesítése alól való felmentése iránt a képviselő-házhoz intézett felirat partolása tárgyában.

15. Kolozsvar sz. kir. város tanácsának átirata Munkácsy Mihály emlékeztetése létesítendő és szegény képzőművészeti segélyezésére fordítandó alapítványhoz való hozzájárulás tárgyában s ennek kapcsán az országos magyar képzőművészeti társulat kérelemlevele Munkácsy Mihály emlékszóba javára elrendelendő gyűjtés iránt.

16. Sopron vármegye alispánjának kérelemlevele az ottani árvízkarosultak segélyezése tárgyában.

17. Szatmár vármegye alispánjának kérelemlevele Fehérgyarmat község tűzkárosultjai javára elrendelendő gyűjtés tárgyában.

18. Alispáni előterjesztés több községnek a gazdasági munkásközvetítő kijelölésének kötelezettsége alól leendő felmentés kéréséről tárgyában.

19. Alispáni előterjesztés Hartmann János által beadott kérvény és Uj-Sóvő község közpénztáron kívüli számadása tárgyában hozott 56.755/IV. 1898. sz. belügyminiszteri intézvény tárgyalása iránt.

20. Alispáni előterjesztés Sándor község 1900. évi költségvetésének helyesbítése iránt.

21. Alispáni előterjesztés Ada község 1899. évi kisdodova-alap költségvetését jóváhagyó, illetve megállapító 165/1900. számú törvényhatósági bizottsági határozat módosítása tárgyában.

22. Alispáni előterjesztés Plávna község 1898. évi költségvetését megállapító törvényhatósági bizottsági határozat módosítása tárgyában.

23. Alispáni előterjesztés Plávna község 1900. évi költségvetését megállapító törvényhatósági bizottsági határozat módosítása tárgyában.

24. Zombor sz. kir. város tanácsának átirata, melyben közli, hogy a városháza kis- és nagytermet a szekház-épület javításának tartamára ülések és közgyűlések megtartására a törvényhatóságnak átengedi.

25. Bács Bodrogh megyei Gazdasági Egyesület kérvénye 800 korona segélypenz iránt.

26. Az államépítészeti hivatal előterjesztése Müller Károly zombori asztalosnak a szekházépület újra való átalakításához szükségeselt rajzok elkészítéséért jutalomdíjban leendő részletetése iránt.

27. A vármegye közegészségügyi bizottságának jelentése az Apatin községben felállítandó II-ik gyógyszerár ügyében.

28. Ugyanannak jelentése a Pacsér községben felállítandó gyógyszerár ügyében.

29. Ugyanannak jelentése a Csávoly községben felállítandó gyógyszerár ügyében.

30. A vármegye árva-penz-táranak 1899. évi számadása.

31. Guelminó Alajos felebbezése Zenta város képviselőtestületének nyug- és kegydíjazását megtagadó határozata ellen.

32. Rottenbucher Miklósné felebbezése Zenta város képviselőtestületének özevgyi ellátásban való részletetését megtagadó határozata ellen.

33. Mester Lajos és társai felebbezése Zenta város képviselőtestületének járda-alap létesítése tárgyában hozott határozata ellen.

34. Varga Lajos és társai gyulafalvai lakosok felebbezése Gyulafalva község képviselőtestületének a község tulajdonát képező szárazmalom javítása iránt hozott határozata ellen.

35. Hoffmann Mihály csonoplai közyám felebbezése Csonopla község képviselőtestületének állásától való elmozdítását kimondó határozata ellen.

36. Galacz István és társainak felebbezése Csonopla község képviselőtestületének egy új utca nyitása tárgyában hozott határozata ellen.

37. Schnitzer József felebbezése O-Futtak község képviselőtestületének a csapadékok vezetése tárgyában hozott határozata ellen.

38. Vinkovits Uros és társainak felebbezése B.-Petrovoszellő község képviselőtestületének egy mezei közös dűlőút megnyitását kimondó határozata ellen.

39. Bartos Alajos és társai felebbezése Zenta város képviselőtestületének az utcai petroleumlámpák oszlopának jókarban tartása tárgyában hozott határozata ellen.

40. Kékity Lenka felebbezése B.-Petrovoszellő község képviselőtestületének fizetésének felemelése tárgyában hozott határozata ellen.

41. Sándor község határozata egy vasuti váró terem építési költségei tárgyában.

42. Lok község határozata az óbecse-újvidéki-titli h. é. vasúttal kötött kisajátítási szerződés tárgyában.

43. Turia község határozata az óbecse-zombori h. é. vasút segélyezése tárgyában.

44. Bajmok község határozata a községi közutak helyreállítási költségei tárgyában.

45. Gajdobra község határozata a „magyar”-utca szabályozási és meghosszabbítási költségeinek fedezése tárgyában.

46. O-Futtak község határozata az ottani önkéntes tűzoltó-egylet tagjainak a községi közmunka alóli felmentése tárgyában.

47. O-Futtak község képviselőtestületének határozata vadászati jogbérleti hátralék törlése iránt.

48. O-Morovica község képviselőtestületének határozata a körallatorvos látogatási és gyógykezelési díjai tárgyában.

49. Mohol község képviselőtestületének határozata a községi állatorvos látogatási, gyógykezelési, hűszemle díjai tárgyában.

50. Mosorin község képviselőtestületének a körallatorvos látogatási díjai tárgyában.

51. Sztanisics község képviselőtestületének hason tárgyban hozott határozata.

52. Kernya község szabályrendelete a husvágás és vágatási biztos díjazása tárgyában.

53. Csantavér község szabályrendelete a közbárhídon szedhető díjak tárgyában.

54. Felsőhegyi Gulyás János és Turányi Ferenc zenitai lakosok kérvénye kiirtott lovak utáni kártalanításuk tárgyában.

55. Zenta város képviselőtestületének határozata a bekei fabord munkások díjainak felemelése tárgyában.

56. Ugyanannak határozata egy kézbesítői állás rendszerezése tárgyában.

57. Bács Keresztúr község képviselőtestületének határozata a nagyvendéglő bérösszegének leszállítása tárgyában.

58. Ugyanannak határozata a szegények segélyezése tárgyában.

59. Ugyanannak határozata a régi földhasznóbérek leírása tárgyában.

60. Veprovac község képviselőtestületének határozata a szegények segélyezése tárgyában.

61. O-Verbasz község képviselőtestületének határozata az utcák elnevezése tárgyában.

62. Kis Kér község képviselőtestületének határozata Schneider György kártalanítása tárgyában.

63. Gombos község képviselőtestületének határozata ingyenes községi népkönyvtár felállítása tárgyában.

64. Apatin község képviselőtestületének határozata az iskola szolga fizetése tárgyában.

65. Bodrogh-Monostorszegh község képviselőtestületének határozata a Kraklya legelő kibérlése tárgyában.

66. Ugyanannak határozata a lovasrendőrök gyalogosítása tárgyában.

67. Csavoly község képviselőtestületének határozata az 1898. évi közpénzüri tulkiadások tárgyában.

68. Gara község képviselőtestületének határozata a végrehajtói állás szervezése tárgyában.

69. Felső-Szt. Iván község képviselőtestületének határozata tartalékalap létesítése tárgyában.

70. Ugyanannak határozata az adópenztárnok fizetési pótléka tárgyában.

71. Ugyanannak határozata a betétszerkesztő bizottság mellett működött bizalmi feriak napidíjai tárgyában.

72. Bács Almás község képviselőtestületének határozata a fogyasztási adó kezelő díjai tárgyában.

73. Tatabáza község képviselőtestületének határozata a gazdasági ismétlő iskolai szaktanító díjai tárgyában.

74. Melykut község képviselőtestületének határozata a rendőrök fizetésének leszállítása tárgyában.

75. Ugyanannak határozata a legelő egy részének bérbeadása tárgyában.

76. Ugyanannak határozata a telekkönyvi betétmásolatok beszerzése tárgyában.

77. Kusbaja község képviselőtestületének határozata egy rövid lejáratu kölcsön felvétele tárgyában.

78. Ugyanannak határozata egy ideiglenes munkaerő alkalmazása tárgyában.

79. Mohol község képviselőtestületének határozata a helyettes irnok díjai tárgyában.

80. Bács-Martonos község képviselőtestületének határozata Mészáros Józsefné kártalanítása tárgyában.

81. Goszpodince község képviselőtestületének határozata a községi alkalmazottak napidíjai tárgyában.

82. Bács Petrovoscéllő község képviselőtestületének határozata a faiskolában levő régi kertészlak eladása tárgyában.

83. Turia község képviselőtestületének határozata Atanaczkov Bogolyub segélyezése tárgyában.

84. Ugyanannak határozata Tyokity Péter segélyezése tárgyában.

85. Ugyanannak határozata Glavardanov Trifun segélyezése tárgyában.

86. Bács-Földvár község képviselőtestületének határozata a régi adójegyzői lak eladása tárgyában.

87. Kovil-Szt. Iván község képviselőtestületének határozata Tyiprovacz és Sztójnsin-fele tartozások törlése tárgyában.

88. Felső-Kovil község képviselőtestületének határozata Pavlov Gávra törlési engedélye tárgyában.

89. Ugyanannak határozata Miskov Milos törlési engedélye tárgyában.

90. Lok község képviselőtestületének határozata az egyes alapokkal szemben fenálló tartozások törlése tárgyában.

91. Lok község képviselőtestületének határozata Bozejácz István pénztárnok fizetésének felemelése tárgyában.

92. Alsó-Kovil község képviselőtestületének határozata a községi orvos látogatási díjai tárgyában.

93. Titel község képviselőtestületének határozata a kataszteri nyilvántartó jutalmazása tárgyában.

94. Tiszakálmánfalva község képviselőtestületének határozata a történelmi társulatba való belépése tárgyában.

95. Ugyanannak határozata egy rendőrszoba építése tárgyában.

96. O-és Uj-Soórvé községek képviselőtestületének határozata a fogyasztási adóellenőr díjai tárgyában.

97. Kulpin község képviselőtestületének határozata az ág. ev. egyházközség törlési engedélye tárgyában.

98. O-Futtak község képviselőtestületének határozata az előfogatosok kártalanítása tárgyában.

99. Parabuty község képviselőtestületének határozata a községi orvos fizetési pótléka tárgyában.

100. Pivnica község képviselőtestületének határozata egy ideiglenes díjok alkalmazása tárgyában.

101. Bács község képviselőtestületének határozata a fogyasztási adókezelők díjai tárgyában.

102. O-Morovica község képviselőtestületének határozata a hirdetési díjak hovaforrítása tárgyában.

103. Ugyanannak határozata Koczó Mihály törlési engedélye tárgyában.

104. Ugyanannak határozata a segédjegyző jutalmazása tárgyában.

105. Csantavér község képviselőtestületének határozata szolgák fizetése tárgyában.

106. Ugyanannak határozata a munkás-segélyalap létesítése tárgyában.

107. Ugyanannak határozata a községi pénztárnok fizetése tárgyában.

108. Nemes Militics község képviselőtestületének határozata a segédjegyző fizetési előlege tárgyában.

109. O-Palánka község képviselőtestületének határozata a községi jegyző jutalmazása tárgyában.

110. Uj-Palánka község képviselőtestületének határozata a kincstárral kötött adás-vevési szerződés elfogadása tárgyában.

111. Tovarisoa község képviselőtestületének határozata Tyoszin Rádóné törlési engedélye tárgyában.

112. Mohol község képviselőtestületének határozata Ofner Lipót községi pótdóójának helyesbítése illetve leírása iránt.

113. O-Kanizsa község képviselőtestületének határozata Terényi Lambert 8 korona 10 fillérvényi községi pótdóójának törlése tárgyában.

114. Ada község képviselőtestületének határozata a legelő elkülönítés következtében az 1898., 1899. években származó földadó különbözetei elosztása tárgyában.

115. Felső Kovil község képviselőtestületének határozata behajthatlanná vált 288 korona 08 fillér községi követelés leírása iránt.

116. Szilbás község képviselőtestületének határozata a behajthatlanná vált 371 korona 86 fillér községi adó és 146 korona 40 fillér fogyasztási adó leírásba hozatala iránt.

117. Gardinovec község képviselőtestületének határozata az 1878—1890. évi számadások nyilvántartása iránt s ez ellen Kneféli Ede és társai részéről beadott felebezés.

118. Temerin község képviselőtestületének határozata a behajthatlanná vált 458 korona 14 fillér községi adó és 1876 korona 86 fillér párbér leírásba hozatala iránt.

119. Özv. Schwerer Lajosné szül. Francz Katalin, mint néhai Schwerer Lajos volt kolluthi jegyző özvegyének kérvénye nyugdíjban leendő részletetés iránt.

120. Lichtneckert József szolgabíró kérvénye a katemári helyettes jegyzői minőségétől folyólag terhére kivett jegyzői nyugdíj járuléka hátraléknak leírásba hozatala iránt.

121. Alföldy Géza bodrogh-monostorszeghi jegyző kérvénye a terhére megállapított jegyzői nyugdíjjáruléka helyesbítése iránt.

122. Csirák József nyugalmazott jegyző kérvénye a terhére kimutatott 40 korona nyugdíjhátraléknak leírásba hozatala iránt.

123. Özv. Rezsnyí Jánosné kérvénye temetkezési negyed megszavazása iránt.

124. Rác-Militics község képviselőtestületének határozata Müller Ling Genoveva behajthatlan árvapenzári tartozásának leírása tárgyában.

125. Bács-Földvár község képviselőtestületének határozata, a községi árvapenzári számadások elkészítéséért a község jegyzőinek megszavazott 5000 korona munkadíjból, 1000 korona előleg kiutalványozása tárgyában.

126. Mohol község képviselőtestületének határozata behajthatlanná vált községi követelések leírása iránt.

127. Bodrogh Monostorszegh község határozata a behajthatlanná vált 1133 kor. 55 fill. községi adó, 285 kor. 28 fill. legelődíj és 1038 kor. 26 fill. vallási-járuléka leírásba hozatala iránt.

128. A titeli rétkelőző bizottság 1900. évi költségvetési előirányzata.

129. Sztanisics község képviselőtestületének határozata Tomarzsits Száva legelőadójának leírása tárgyában.

130. B.-Martonos 1899., Tiszakálmánfalva 1899. és Veprovac községeknek a községi közutak építéséről és fentartásáról szerkesztett költségvetése.

131. Titeli rétkelőző alap 1898. évi számadása.

132. O-Sztapár község 1896. évi fogyasztási adó számadása.

133. Turia község 1882—1898. évi Rudolf ösztöndíjalap számadása.

134. Bács-Bresztovác 1897., Obrovac 1896., 1897., 1898., Melykut 1897., 1898., Bács-Bresztovác 1898., Uj-Verbasz 1898., Goszpodince 1898., Pálnva 1898., Déronya 1898., Mosorin 1898. évi közpénzüri számadásai.

135. Bács-Bresztovác, Parabuty, Szeghegy és Uj-Verbasz községek árvapenzári számadása.

Felelős szerkesztő:
Dr. BALOGHY ERNŐ,
köz- és váltó-ügyvéd.
Laptulajdonos és kiadó:
BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

Denaturált szesz
literje 72 fillér.
(Az üveg 12 fillérért visszaváltatik.)
Kapható
IFJ. HEINDLHOFER RÓBERT
fűszerkereskedésében Zomborban.

Üzlethelyiség-változtatás.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a Zrinyi-utcában volt **cipész-üzletemet** a Kossuth Lajos-utcai Frey-féle házba helyeztem át, hol ezután

„Gubicza György és Társa”

cég alatt kizárólag **saját készítményű** kittingő minőségű **férfi, női és gyermek-cipőket** nagy választékban tartunk raktáron. Mértékszerűen megrendeléseket pontosan és elegáns kivitelben készítünk. A mai kor igényeinek teljesen megfelelőleg újszerűen felszerelt cipő-üzletünket a n. é. közönség becses figyelmébe ajánljuk és nagybecsű pártfogását kérjük.

Mély tisztelettel
Gubicza György és Társa.

10—10

4101. szám.
kig. 1900.

Pályázati hirdetmény.

Szilbás községében tisedésbe jött és havi utólagos részletekben 384 korona készpénzzel és csizmán kívül rubázzal javadalmazott gyalogrendőri állásra pályázatot nyitok.

Mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, felhívom, hogy szabályszerűen okmányolt pályázati kérvényeiket **folyó évi június hó 20-ig** nálam okvetlenül benyújtsák.

Palánka, 1900. évi május hó 29-én.
Payerle Nándor,
tb. szolgabíró.

19. szám.
II—1900.

Kihirdetés.

A begecsi anyakönyvi kerület alulírott anyakönyvvezető-helyettese kihirdeti, hogy:

1. Fischl Károly, ki családi állapotára nézve özvegy és akinek vallása izraelita, állása (foglalkozása) szatócs, lakóhelye Öbréz (Szerem megye), születési helye Tatabáza, ideje 1854. évi április hó 29-ik napja s aki néhai Fischl Maier és néhai Fischl született Hecksch Eszter fia.

2. Klein Netty, ki családi állapotára nézve hajadon és akinek vallása izraelita, állása (foglalkozása) háztartásbeli, lakóhelye Begecs, születési helye Parabuty, ideje 1870. évi május hó 10-ik napja s aki Klein Lipót és néhai Klein született Ábrahám Mária begecsi lakosok leánya, egymással házasságot szándékoznak kötni.

Felhívatom mindazok, a kinek a nevezett házasságra vonatkozó valamely törvényes akadályról vagy a szabad beleegyezést kizáró körülményről tudomásuk van, hogy ezt alulírott anyakönyvvezetőnél (helyettesnél) közvetlenül, vagy a kifüggesztési hely községi előjáróság (illetékes anyakönyvvezetője) útján jelentsek be.

Ezt a kihirdetést a következő helyeken kell teljesíteni u. m.: Begecs, Parabuty, Tatabáza és a „Bácska” című lapban.

Kelt Begecsen, 1900. évi június hó 6-ik napján.
Gaisin Tamás,
anyakönyvvezető-helyettes.

467. szám.
b. v. 1900.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közbirre teszi, hogy a vb. Baumgarten Gyula csódtömegéhez tartozó — az árverésnél felmutatandó jegyzék szerint — az 5939 kor. 24 fillért kitevő cselekvő követelések nyilvános bírói árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a kulai kir. bjróság 1900. évi Pv. 46/1. sz. végzése folytán Kula községébe tanács-teremben leendő eszközzésére **1900. évi június hó 30. napjának délelőtti 8 órája** határidőül kitűztek és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzítés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Kulán, 1900. évi június hó 8. napján.
Kanyó,
kir. bírósági végrehajtó.

2022. szám.
tkvi 1900.

Póthirdetmény.

A hódásghai kir. bjróság mint tkvi hatóság közbirre teszi, miszerint a Kohn Fülöp újvidéki lakos végrehajtónak Szombathi András parabutyi lakos végrehajtást szenvedő elleni 637 korona 42 fillér s járuléka iránti végrehajtási ügyben 1123/1900. tkvi szám alatt kibocsátott árverési hirdetményben a vajszkai 188. sz. tkvi betétben A. I. 1—3. sorsz. alatt foglalt 44. és 45. hrsz. kert 119. öisz. ház és udvarból, valamint a hozzá tartozó 2/3094-ed rész közös legelő jutalékából Szombathi András végrehajtást szenvedő felerészbeni jutalékára 1132 korona, továbbá az ugyanazon betétben A. 1. sor, 2927. hrsz. 106 korona 20 fillér váltáságtökével terhel szőlőre 80 korona kikiáltási árban **1900. évi június hó 21-ik napjának d. u. 3 órájára kitűzött árverés** az 1881. LX. t. c. 167. §-a alapján Brummer Keresztély parabutyi lakos végrehajtató érdekében is 2400 korona tőkekövetelése s járuléka kielégítése végett megtartani fog.

Hódásghon, a kir. bjróság mint tkvi hatóság 1900. évi május hó 24-én.

Mayer Károly,
kir. jarásbíró.

Sirkőraktár.

Az igen tisztelt gyászoló közönség szives figyelmébe ajánlom 42 év óta fenálló nagy kiterjedésű kőfaragó- és sirkő-raktáromat, melyben mindennemű kőanyagból készült sirkőveket tartok raktáron 12 koronától 1000 koronáig, nagyobb megrendeléseket: minta, kő, rajz és méret szerint jótállás mellett

jutányos áron

pontos kiszolgálás mellett eszközök.

10-3 Tisztelettel

Harpf László,

kőfaragó-mester.

Ajánlkozás.

Egy született angol nő órákat óhajt adni az angol nyelvből. — Tudakozódhatni **Miss Hester Whittome Boutrais** címen Zomborban, Szent-János-utca 3. sz. a.

1085. szám.

kig. 1900.

Pályázati hirdetmény.

Gombos községben elhalálozás folytán turesedésbe jött rendőrvetési állásra pályázatot nyitunk. Az állás javadalmazása havi utólagos részletekben fizetendő évi 600 korona.

Felhívjuk mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtnak, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket alulírott községi eljáráshoz **follyó évi június hó 15-ig** nyújtsák be. A később érkező kérvények figyelembe nem vétetnek.

Gomboson, 1900. évi május hó 28-án.

Berecz Károly, jegyző. **György István,** bíró.

Bács-Bodrogh vármegye alispánjától.

23438. szám.

alisp. 1900.

Árlejtési hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye alispánja részéről ezennel közhírré tétetik, hogy az alább megnevezett munkák és szállítások biztosítása céljából **follyó évi június hó 27-ik napján (szerda) reggeli 9 órakor** a vármegye székházának kistermében zárt ajánlatokkal egybekötött szóbeli versenytárgyalás fog tartatni, a melyre a vállalkozni kívánók ezennel meghívotnak.

A biztosítandó munkák a következők és pedig:

1. Az apatin-6-sztopári közút 0-2. km. szakaszán fogantatandó általánterítéssel kapcsolatos hengerezési munkához szükséges kötő- és fedőanyag szállítása, n. m. a) kötőanyagként szent-lőrinci bányából való aprózemű homokos és agyagos kavics, vagy más hasonló minőségű anyag, bemutatandó minta szerint, 96 köbméter; b) fedőanyagként dunai nagyszemesű agyagmentes éles homok 144 köbméter.
- Előirányzott összeg 1329 korona 60 fillér.
- Leteendő bántépés 133 korona.
- Szállítási határidő a feltételek szerint.
2. Az apatin-6-sztopári th. közút 0-2. km. szakaszán fogantatandó általánterítéssel kapcsolatos hengerezési munkát
- Előirányzott összeg 1893 korona 40 fillér.
- Leteendő bántépés 190 korona.
- Elkészítési határidő a feltételek szerint.
3. A zombor-6-becsei th. műút 36-37. kilométer szakaszán (Cservénka-Kula között) egybeton áteresznek építése, ugyanoda 4 drb kerekvető.
- Előirányzott költség 391 korona 99 fillér.
- Leteendő bántépés 40 korona.
- Elkészítési határidő a munka átadás napjától számított 4 hét.
4. A zombor-6-becsei törvényhatósági közút 30-64 km. szakaszán szükséges kerekvetők újbóli felállítására
- Előirányzott költség 6412 korona.
- Leteendő bántépés 642 korona.
- Elkészítési határidő a munka átadás napjától számított 8 hét.
5. A palánka-újvidéki törvényhatósági műút szakaszán szükségessé vált kerekvetők felállítására
- Előirányzott összeg 1054 korona.
- Leteendő bántépés 106 korona.
- Elkészítési határidő a munka átadás napjától számított 4 hét.
6. A futtaki vasúti állomáshoz vezető feljáró utnak kiépítése.
- Előirányzott költség 4189 korona 34 fillér.
- Leteendő bántépés 4189 korona.
- Elkészítési határidő a munka átadás napjától számított 14 hét.

Ezen felsorolt munkákra vonatkozó írásbeli ajánlatok, melyekben az illető versenyző, vagyis vállalkozni kívánónak a neve, polgári állása, rendes tartózkodási helye, — továbbá az ajánlatok egyéni és összes vállalati árak és pedig az utóbbiak, — úgy számokkal, mint betűkkel is kiirandók és a melyekben a fentebb meghatározott mennyiségű biztosított készpénzben, vagy a budapesti tőzsdén jegyzett és névterékig terjedő árakat szerinti számított elfogadható értékpapirokban okvetlenül esatolandó és **follyó évi június hó 26-ik napjának délutáni 5 órájáig** a vármegye alispánjára címzve nyújthatók be.

Versenyzők ajánlatukhoz a közfajból, kötő- és fedőanyagból megfelelő és pecsételt ellátott mintaanyagot tartoznak bemutatni és amennyiben ezt elmulasztják, úgy ajánlatuk figyelembe nem fog vétetni. Az ajánlatok úgy adandók be, hogy mindegyiknek borítékára a szükségesek, vagyis az ajánlattevő neve és lakhelye, továbbá amire az ajánlat tételik és végre a bent levő bántépés összege világosan feljegyzendők, megjegyeztetvén, hogy a kitett határidőn túl beérkező, vagy az előírt kelleket bármiként tekintetben nélkülöző ajánlatok, valamint az utóajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Azok, kik a felsorolt vállalatokra a nyilvános szóbeli versenytárgyalás útján kívánják pályázni, kötelesek az illető vállalatra nézve fentebb kikötött biztosítékot a szóbeli árlejtést megelőzőleg letétetni, különben az árlejtésben részt nem vehetnek. A szóbeli árlejtés megkezdése előtt az abban résztvevni szándékozók tartoznak kijelenteni, hogy az illető vállalatra vonatkozó részletes árlejtési feltételeket és egyéb kapcsolatos előirányzati okmányokat tökéletesen ismerik, míg az írásbelileg pályázók ezen kijelentést ajánlatukban kötelesek megtenni.

Végül megjegyeztetik, hogy a vonatkozó részletes árlejtési feltételek és egyéb kapcsolatos műszaki okmányok az államepítészeti hivatal hivatalos helyiségében a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők. Zomborban, 1900. évi május hó 17-én.

Alispán helyett:

Vojnits István s. k.,

jegyző.

2-1

Első zombori gépműhely.

MOLITOR A.

Zomborban, Apatini-utca 6. sz. saját házában.

Alapított 1888. évben. Törvényesen bejegyzett cég.

12-6

Gépezetek, gépjavitások.

Öntöde.

Technikai szükségleti cikkek.

Vas-, acél- és ércsztergályozás.

Vas- és ércöntvények.

Mezőgazdasági gépek.

Különböző gépkatriszkek.

Gépolajak, sűrűsített gépsziradékok.

Manometerek, Javitások.

Kautsek és különféle sűrűsített anyagok.

Peronoszpora fecskendők.

Kazán felszerelések.

Bőrhajtó szijjak.

Varrógépek.

Varrógép javítások.

Varrógép alkatrészek.

Szecksavagó kesek.

Tizedes mérlegek.

Kazáncsővek, Dobsinek.

Réz csapok.

Csavarok és szerszámok.

Jutányos és pontos kiszolgálás. Kezesség és minden verseny nélküli olcsó árak.

2370. szám.

kig. 1900.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Almás községben elhalálozás folytán megüresedett irnoki állásra, melynek javadalmazása 800 korona, ezennel pályázatot hirdetek, felhívom ennél fogva a pályázni óhajtokat, hogy szabályszerűen felszerelt folyamodványait **f. évi június hó 25-ig** alulírotthoz annál inkább nyújtsák be, mert a később érkező folyamodványok tekintetbe nem vétetnek.

B.-Almás, 1900. évi május hó 21-én.

Vojnich,

3-3

főszolgabíró.

3451. szám.

kig. 1900.

Pályázat.

Szóna, Gombos és Prigl.-Szt.-Iván nagyközségek-ből csoportosított és Szóna székhelyllyel megállapított 1200 korona készpénz fizetés, hivatalos utazások alkalmával az egyes községek által természetben kiszolgálható fuvar, továbbá az állatok gyógykezelésének az 1888. évi VII. t. c. 103. §-a szerint egyezségileg, avagy szerződésileg biztosított díjazással egybekötött körállatorvosi állásra ezennel pályázatot nyitok és felhívom pályázókat, hogy kellően felszerelt kérvényüket **f. évi június hó 18-ig** hozzám nyújtsák be. Apatin, 1900. évi május hó 29-én.

Deák,

2-2

főszolgabíró.

592. szám.

kig. 1900.

Pályázati hirdetmény.

Rác-Militics községben elmozdítás folytán turesedésbe jött községi rendőrvetési állásra pályázatot nyitattik; felhívotnak a pályázók, hogy a községi rendőrség szervezésére vonatkozó szabályrendelet értelmében felszerelt kérvényeiket **follyó évi június hó 20-ig** a községi eljáráshoz nyújtsák be, később érkező kérvény figyelembe nem fog vétetni; javadalmazás havi egyenlő részletekben utólagosan fizetendő évi 600 korona és a rubázonon kívüli felszerelés; a megválasztandó f. évi július hó 1-én köteles leendő állását elfoglalni. Rác-Militicsen, 1900. évi június hó 5-én.

Bene István,

jegyző.

Pohl József,

bíró.

3-2

Szondy Matyás,

kir. törvényszéki bíró, mint kiküldött.

OLCSÓ ÁRAK.

UJ! Különös figyelemre méltó. UJ!

PONTOS KISZOLGÁLÁS.

Mindennemű és saját készítményű férfi-, női- és gyermek-cipőket kitünő minőségben és nagy választékban tart raktáron

GUBICZA GYÖRGY és TÁRSA

cipész-üzlete Zombor.

Mértékszerű megrendeléseket pontosan és elegáns kivitelben készítünk, valamint cipőket a dr. Högyes-féle asbest-talppal ellátva.

A mai kor igényeinek megfelelőleg dusan felszerelt cipőüzletünket mindenkinek nagybecsű partfogásába ajánljuk.

KÖSZÖNETNYILVÁNTÁS.

Öfenege Szalvátor Lipót főherceg udvarmesterei hivatala.

Általános Asbestáru-gyár. Ó császári és királyi fenege Szalvátor Lipót főherceg rendkívül meg van elégedve az asbest-talppal bélelt cipőkkel. Öfenege hosszab gyalog kiránduláson használta a cipőket és ezerte, hogy lábai nem fáradnak úgy el, mint más közönséges cipőkkel. Küldök egy pár vadász-cipőt, hogy annak a mintájára készítsenek másikat asbest-talpbéléssel ugyanannál a cipésznel s aztán küldjék ide. Hisszem, hogy a vadász-cipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelők, mint megelőzők voltak a szalon-cipők.

Zágráb, 1898. július 8.

Krahl, huszákapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási bíróság elnöke, a következőket írja:

Tisztelt Doktor ur! Az asbest-betűt cipők kitünőnek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszűnt minden láb-fájásom, úgy hogy — azt hiszem — lábajom semmi további orvoslást nem igényel.

Szíves tanácsát köszöni

Dánoson, 1897. szeptember 17.

tisztelő hive

Wekerle Sándor.

Óvjuk lábainkat a melegtől, nedvességtől és izzadástól.

Nincs többé láb-fájás!

Sem tyukszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés. Rövid idei viselés után megkönnyebbül a járása annak, ki cipőjét dr. Högyes-féle, az egész világon szabadalmazott asbest-talpbéléssel látja el.

Kettős vastagságú 2 kor. 40 fil., egyszerű 1 kor. 20 fil., homoktalp 80 fil., gyermekeknek fele.

Az asbest-talpbélés kitünőségét legjobban bizonyítja, hogy a cs. és kir. közts. hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22,500 pár szállítottuk.

Szétküldés csakis utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágosítások, prospektusok és köszönetnyilvánítások ingyen.

Az asbestáru-gyár képviselője:

GUBICZA GYÖRGY és TÁRSA

cipész-üzlete Zombor, Kossuth Lajos-utca.

40-10

Zombor. Bittermann Nándor és fia könyv- és könyvnyomtatás.